Муниципальное казённое общеобразовательное учреждение «Онгудайская средняя общеобразовательная школа имени С.Т.Пекпеева»

РАССМОТРЕНО	СОГЛАСОВАНО	УТВЕРЖДЕНО
На заседании ШМО	Заместитель директора по УВР	Директор школы
		Чочкина Е.В.
Протокол № 1 от «28» августа 2026 г	Сарбашева И.А.	Приказ № 310 От «31» августа 2026г

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

(ID 8870687)

учебного предмета

«Литературное чтение на алтайском языке, государственном языке РА»

для обучающихся 2 – 4 классов

Онгудай 2026

Литературалык кычырышла

иштеер программа

1-4 класстарда

ЈАРТАМАЛ СОС

Литературалык кычырышла иштеер программа «Об образовании в РФ» Федерал јасакка (№ 273–ФЗ, 29.12.2012), Федерал эл-тергеелик ўредў стандартка (№373, 6.10.2009 г.), «Иштеер программаны тургузар некелте-ээжи (положение)»-ге (№96, 26.08.2014) тайанып, Н.Б.Тайборинанын тургускан программазы «Литературалык кычырышла иштеер программалар (1-4 класс)» аайынча тургузылган. Литературалык кычырыш баштамы класстарда тос предметтердин тоозына кирет. Берилген предметте уренчик кандый једимдерге јеткенинен оско предметтердин камааанду болор. Кычырарынын урокторында јеткен једимдер јаныс ла кееркедим литератураны кычырарына керекту болбой, оско до предметтердин тексттерин кону кычырарына ла оны ондоорына, анайда ок уренчиктердин текши билгирин, когус-корумин теренжидип, кокси элбек улус болорына таскадат.

Баштамы класстарда литературалык кычырыштын тос амадулары: - текстти чокым-јарт, кону кычырып, кычырганын когуске аларга уренери; - эрмек-куучыннын бастыра будумдерин онон ары теренжидип, ол аайынча билгирлерин элбедип, башка-башка будумду тексттерле иштеерге уренери; бичиктерле јилбиркеп, кычырарын суурине таскамал алары; башка-башка бичиктерди јилбиркеп кororине ле ол бичиктердин ортозынан бойына керектузин талдап аларына уренери; - кееркедим јайаандык јайалтазын ачарына, кандый ла немени јилбиркеп кororине уредери; кееркедим произведениелерди кычырганда, ондо айдылган керектерди јуреги ажыра откурип, килегенин, јаратпай турганын чыгара айдарга уренери; соско сескир ле кееркедим произведениеде не керегинде айдылганын ондооры; - кееркедим литература ажыра јакшы кылык-јанду кижи болорына таскап, килемји, најылык, чындык ла кандый ла немени учына јетире эдип турарына тазыктырары; торол калыгынын туукизиле, чум – јандарыла, кеендигиле (исскуство) јилбиркеерге, анайда ок Россиянын ла оско до ороондордын калыктарынын јурумиле, кеендигиле јилбиркеерге тазыктырары; - торол ло орус, анайда ок оско до укту калыктардын балдарга учурлаган литературазыла таныштырып, уренчиктерди кееркедим литератураны куунзеп кычырарына

јилбиркедериле коштой, Торолине, калыгына тузазын јетирерге амадаар куун-санаа таскадары. Литературалык кычырыш баштамы класстарда уренер тос предмет болуп турганыла коштой, јурумдик таскамал (воспитание) аларында суреен јаан камаанын јетирет.

Баштамы класстарда уренчиктердин јажына келижип турган чумдемелдерди кычырганы олорго ак-чек санаалу, турумкай, јакшы кылык-јанду кижи болуп озорине болужат. Чумдемелдерде геройлордын эткен керектери, эрмек – куучыны ажыра бойынын кылык-јанын ондоп, эрмек-куучынын тунейлеп, олордон тем аларга эмезе олорго туней болбоско таскамал алат. Школдын бичиктеринде берилген чумдемелдерди кычырып тура, оско до бичиктерди куунзеп кычырарына ла эрмек-куучыннын башка-башка будумдериле тузаланарга уренет. Бу уроктордо кееркедим чумдемелди кону, чокым-јарт, бойында эмезе унле тыныда кычырарга уренип алганы оско до уроктордо керекту болот. Курсты једимду откони тургускан амадуга келиштире диалог, монолог эрмек-куучын тургузарына, кычырганы аайынча бойынын куун-санаазын чыгара айдарына ла башка-башка будумду тексттерле, бичикте берилген кош материалдарла иштеерге, башка-башка будумду созликтерден, энциклопедиялардан керекту јетирулер табарына суреен јаан камаанын јетирет. Кычырарынын урокторында уренчиктер бичикчи кычыраачылар болорго уренет: јаантайын билгирлер аларга амадаары (танынан јаны бичиктер кычырары), башка-башка будумду кычырыштарды јаныс ла урокто эмес, анайда ок оско до учуралдарда тузаланарга, кычырган эмезе уккан јетирулерди ле чумдемелдерди ондоп, ондо не керегинде айдылганын куучындаарга, танынан бойы керекту бичиктерди талдап аларга.

Бичиктерде берилген произведениелерди кычырып тура, баштамы класстардын уренчиктери кееркедим чумдемелдердин тилине ајару салып уренет: кандый бир учуралды коргускенде, автор кандый состор ажыра кычыраачыны кородошко, суунчиге, килемјиге ле оско до айалгага экелип турганын шиндеерине таскамал алат. Берилген программа мындый бичик-комплектке тайанган:

1. Н.Б.Тайборина Бичиктöс. Горно-Алтайск, 2018

2.Н.Б.Тайборина, М.А.Барантаева, А.Б.Тадырова. Литературалык кычырыш. Уреду бичик 2 класс. Горно-Алтайск, 2012

3. Н.Б.Тайборина, А.Б.Тадырова. 2 класста литературалык кычырыштын урокторын откурери аайынча методика ууламјылар. Горно-Алтайск, 2012

4. Е.Д.Чандыева, С.В.Абысова Электрон приложение. Литературалык кычырыш 2- 4 класс.

ПРЕДМЕТТИН (КУРСТЫН) ТЕКШИ ААЙЫ

Литературалык кычырыш 1-кы класста Таныктости уренип божогон кийнинде башталат. **Кычырар тексттердин тематиказы.** Алтай, орус ла оско до калыктардын оос чумделгези: чорчоктор, кожондор, табышкактар, соојындар, модор ло кеп состор; алтай ла оско до укту поэттердин кычырарга состори эпту ле эске уренерге јенил кочурмелери; 1 класстын уренчиктеринин јажына келижип турар ада-энелердин ижи, Тороли, ар-буткени ле тындулары, балдардын јуруми, кижи, улус ортодо колбулар, најылык, нокор, чындык, јакшы ла јаман деген ондомолдорды коргузип турган чумдемелдер ле торол калыгынын чум-јанын, корум-шуултезин, тилинин јаражын, байлыгын сескедий кееркедим кеми бийик алтай бичиичилердин чумдемелдери, уренчиктердин јажына, озумине (психологиязына) келишкедий калыгынын туукизи керегинде тексттер, каткымчылу куучындар ла оско до чумдемелдер. Кычырар тексттердин жанрлары: чорчок (албатынын, автордын), табышкактар, кожондор, модор состор, кокырлар, кеп состор, алкыш состор, тооломоштор, куучындар, улгерлер, баснялар. Уренчиктер коп бичиктердин ортозынан керектузин бойы талдап табарына уренет. Кычырган чумдемелдер ажыра оско ороондордо бойына кубар балдардын јуруми керегинде, омоликте бойын канайда тудунарга, јаан да, јажыт та, бойынан оогош то улусла канайда куучындажарына, кандый ла ишти куунзеп эдерине ле онон до оско јакшынак кылык-јанга таскамал алып, Тороли, эбире ар-буткен, телекей керегинде билгирлер алат**.** **Эрмек-куучыннын будумдери ле кычырары**. Берилген болукке эрмек-куучыннын ла кычырарынын бастыра будумдери (кычырары, угары, куучындаары ла бичиири аайынча билгирлер), башка- башка будумду тексттерле иштеери кирет. Болук баштамы класстын уренчиктери эрмек-куучыннын культуразы ла коммуникатив таскамал аайынча билгирлер аларына ууландырылган. Болукте тос јерде кычырары туруп јат. Торт јылдын туркунына кычырарынын некелтелери солынып, јенилинен уурына кочот. Баштапкы ойлордо уренчиктер состорди, сосколбуларды узуктебей, буткулинче кычырып уренген болзо, онон ары состорди бириктирип, унле эрмектерге курмеп коргузерге уренет. Кажы ла класста кычырарынын кеми бийиктеп, ун јогынан бойында кычырып уренгениле коштой, текстте не керегинде айдылганын башка-башка будумде (токпой-чачпай буткулинче, кыскарта, талдап) куучындаары кирет. Текстти кону, чокым-јарт кычырарыла коштой, ондо не керегинде айдылганын ондооры ла ол аайынча текши ле тос шуулте чыгарарга уренер. Уренчиктердин оос эрмек-куучынын тазыктырары (эрмек-куучынды угуп ла куучындап билери) кычырарыла коштой барар учурлу. Кемнин – кемнин кычырганын эмезе куучындаганын успей, јазап тындап угала, ол аайынча

сурактар берерге эмезе бойынын шуултезин чыгара айдарга уренер. Уредуде эмезе оско до ойдо одотон айалгага келиштире алтай элдин эрмек-куулынынын этикеди аайынча диалог эрмек-куучын тударына таскамал алар. Торол калыгынын эрмек-куучын откуреринин этикеди керегинде билгирлерди бичикте берилген фольклор ло авторлордын чумдемелдери ажыра билип алар. Монолог эрмек- куучынды тазыктырарын автордын чумдемелине тайанып эмезе кандый бир темага келиштире берген јакылта ажыра откурер. Мындый иштер будургенде, уренчиктердин тили байып, укканын-коргонин эмезе кычырганын толо, кыскарта, талдап куучындаарга тазыгат. Программада кееркедим чумдемелдерле иштеерине анылу ајару эдилген. Литературалык кычырыштын урокторында тексттердин будумдери керегинде јурамал, јетиру, шуултелу) јетирулер берилет. Уренчиктер кееркедим, уредунин (учебный), окылу (деловой), билим тексттерди ылгаштырып, тексттердин бажалыктары содержаниелерине (темазына, тос сурагына) келижип турган ба, јок по деп, тунейлештирип кororине, текстти болуктерге болиирине, олорго ат адаарына, план тургузарына, чумдемелде тургузылган тос ло кош сурактарды ылгаштырарына уренет. Программада литературоведческий ондомолдорго ајару салынган. Кееркедим литературалык чумдемелдер, онын жанрлары (куучын, улгер, чорчок (автордын); фольклордын жанрларын (чорчок (албатынын), кеп куучын, кеп сос, табышкак, тооломош); кееркедим чумдемелдердин тос темазы, тос шуултези, литературный герой, персонаж, портрет, сюжет, композиция. Тос герой, геройдын сур-кебери, ар-буткеннин јурамалы (пейзаж) керегинде баштапкы јетирулер алат. Герой керегинде эмезе чумдемелде айдылган керектер аайынча автордын ла бойынын куун-санаазын чыгара айдары. **Јайалтазын ачарына ууландырган иштер.** Уренчиктердин јажына келижип турган текст аайынча изложение бичиир, кычырып алган кееркедим литературанын чумдемелине јаан эмес сочинение бичиир. Калыктын оос чумделгезине тунейлеп, чорчок, табышкак, каткырмалар чумдеп бичиир, каталог тургузар. Кычырган произведение аайынча диалог тургузар эмезе оны сценада коргузер**. «Чумделге јайааны».** «Јайаандык иш» јайалтазын ачатан эп-аргалар ажыра уренчиктерге кееркедим чумдемелдерди терен ондоорына болужып, олордын чумдеер јайалтазын ачар иштер откурер. Кееркедим чумдемелдерди кычырганда, уренчиктердин јурумдик ченемелине тайанар. Урокто кандый бир чумдемелди (узукти) алып, автордын бергенине тайанып, оны оос эрмек-куучын ажыра јурадып, јузундерле (по ролям) кычыртып уреткенде эмезе онон до оско будумду иштер откургенде, олордын чумделге јайааны ачылат. Олор изложение, сочинение, улгер, чорчок бичигилеп, кееркедим соско јилбузи тыныйт.

УРЕДУНИН ТОС ПЛАНЫНДА УРЕДУ ПРЕДМЕТТИН (КУРСТЫН) ЈЕРИ

«Литературалык кычырыш» деген курска 148 час берилген. Ўредулу план аайынча баштамы школдо литературалык кычырышты ўренерине баштапкы класста - 33 час берилет (1 ч. неделеде, 33 ўредўлў неделе): оныҥ *3 час бичикке белетеер ӧй (добукварный), 18 час бичикке ўредерине (букварный ӧй), 12 час бичикке ўренген ӧйдиҥ кийни (послебукварный ӧй).* 2-3 класстарда 1 частан (34 неделенин туркунына). 4 класста 0.5 час берилген.

ПРЕДМЕТТИ (КУРСТЫ) ОТКОНИНИН ТУРУЛТАЛАРЫ

Программа баштамы класстын уренчиктерин јеткилдейт: уренчиктин бойынын турултазы, кижилик једимдери (личностные результаты), метапредметный турулталар, предмет аайынча турулталар (предметные результаты).

Уренчиктин бойынын турултазы 1) торол калыгынын, Торолинин туукизиле оморкоп, башка- башка эл јуртаган тергееде оско укту албатыны тооп, олорло нак болоры; 2) кееркедим чумдемелдер ажыра ак – јарыктын устинде башка- башка ар-буткенду јерлер бар, ондо јузун-башка калык јуртайт, олордын чум – јандары, тилдери, тыш будумдери башка да болзо, је ончо калыктардын амадулары, санаа -куундери туней деп билгирле јеткилдеери; 3) кычырган литературалык чумдемелдерди угуп, улгерлерди эске уренип, ондо берилген тил кееркедер эп-аргалар ажыра тилдин јаражын, ээлгирин сезери; 4) ачык-јарык, оско улуска киленкей куун-тапту, улустын ачу- коронын ондоор кижи болуп озори; 5) кандый ла кижинин шуултезин тооп угарына, башка укту элдин туукизиле, кеендигиле јилбиркеп, олорло нак јурун, ондоорго чырмайар улустар болуп озори; 6) омоликте јуреринин баштапкы ченемелин алып, школдо ло оско до јерлерде бойын канайда тудунарын билери; 7) јурумде уренчик кижинин тос амадузын чике ондоорго, уредуде јакшынак једимдерге једер куун-тапту болоры; 8) јурумде эткен кажы ла кереги учун бойы каруулу болгоны, эл ортодо јарабас кылык этпеске тазыктырары; 9) јурумде кандый ла учуралдарда бойыла кубар да, јаан да улусла текши тил табарга, јаантайын бойын колго тудуп, улусла нак јурерине тазыктырарыла коштой, литературалык геройлордын эткен керектерин бойынын кылык- јаныла тунейлештирип, јакшы ла јаманды ондоп турар кижи болуп озори; 10) калыгынын ар- јоожозин, когус-корум шуултезин, торолинин ар-буткенин корулаары; 11) јурум кажы ла кижиге јаныс катап берилген, кандый ла куч учуралда јурумди чеберлеп, уур-кучтерди бийик куун-тапту турумкай одори.

Метапредметный туруlталар 1) уредунин тос суpактарын ла амадуларын терен ондоп, оны будурер аргаларды билгир тузаланары; 2) тургузылган суpактарды кажы ла јанынан шиндеп коруп, чумделге јайаандыгын тузаланып будурери; 3) берилген ишти тургускан амадуларга ла будургедий айалгаларга келиштире пландап, туруlтазын шиндеп коруп, бийик туруlта аларынын јолын табары; 4) јакшы эмезе коомой уреду болуп турганынын шылтагын шиндеп коруп, уредунин кеми јабыс та учуралдарда чын шуулте чыгарып, керектин аайын тузедерге албаданары; 5) кандый бир берилген бичик керегинде јетируни ол аайынча мынан озо откон текши темдек-символдор тузаланып билип алары; 6) јаны билгирлер аларга, коммуникатив амадуларга једерге эрмек-куучын тударынын эп-аргаларын элбеде тузаланары; 7) уреду аайынча билгирлерди башка-башка созликтерден, энциклопедиялардан ла узеери литературадан бедреери; 8) кычырган тексттин учурын ондоп, берилген коммуникатив амаду аайынча когуске алып, эрмек-куучыннынг оос ло бичиир будумдерине келиштире тексттер тургузары; 9) тундештирип, ылгап, бириктире коруп, кандый темдектериле туней эмезе башка болгоны аайынча шуулте чыгарары; 10) эрмектежип турган кижинин айтканын успей, учына јетире угуп, кажы ла кижи бойы шуултелу болор аргалу, ол сенийинен башка да болзо, оны тооры керегинде билери; 11) омолик иште кем кандый иш будурери јанынан бой-бойы ортодо јоптожип, будурген иштин туруlтазын коруп, иш будеринде омоликте онын ла осколоринин кандый камааны эмезе салтары јеткенин тунейлештирип, бойына шуулте чыгарары. **Предмет аайынча туруlталар** 1) кеендиктин оско будумине коро, литература телекейлик јурумди, кажы ла калыктын чум- јанын ла онын баалап, корып турган ондомолдорын состин болужыла коргузип турганын ондооры;

2) бичик кычырганы – **бойынын билгирин бийиктедери**, Тороли ле ондо јуртаган улустар керегинде, олордын ижи-тожы, јуруми, једимдери, айландыра ар-буткен, ак-јарык, килемји, оштожу, најылык, ак-чек ле чындык деген ондомолдорды билип алары; бичиктерди јаантайын куунзеп кычырары; 3) кычырарынын кемин онон ары бийиктеткени текши эрмек- куучыннын озумине камаанын јетирет, јартын айтса, литературоведениенин ондомолдорын тузаланып, кееркедим, билим ле уредунин оско до тексттерин ун чыгарбай, бойында эмезе тыныда кычырып ылгаары; 4) кычырарынын башка-башка будумдерин тузаланары (учурын ондоорго, талдап, бедреп «поисковое»); башка-башка тексттердин учурын когуске алып, олордын башказын ондооры, олор аайынча куучын откондо, туружып, тос геройлордын эткен керектери, кылык – јаны аайынча бойынын шуултезин чыгара айдары; 5) јилбиркеген тема аайынча чумдемелди бойы бедреп, ол аайынча керекту јетирулерди кыскачак аннотация тургузып, оско

литератураларла иштеери; 6) баштамы класстарда откон литературоведениенин баштапкы билгирлерин тузаланып, башка-башка будумду тексттерди ылгаары: керек кандый шылтактан улам болгонын, чумдемелдин тос учурын, текстти болуктерге болиири, олорго ат адаары, план тургузары, тил кееркедер эп-аргаларды табары, чумдемелди куучындаары; 7) башка-башка будумду тексттердин темдектерин табары (билим, кееркедим ле оско до уредулу). Бичиир эрмек-куучыннын кеберлерин билери (jemupy – берилгенине тунейлеп, текст тургузары, шуултелу – сурак аайынча каруу берери, jурамал геройлордын кылык –jанын коргузери). Кычырган произведение аайынча бойынын куун-санаазын бичиири; 8) кееркедим чумдемелге эмезе бойынын ченемелине тайанып, чумдемелге учурлаган ла оско до тема аайынча берилген jурук аайынча бойы кандый бир чумдемел бичиири.

ПРЕДМЕТЛЕ УРЕНЧИКТЕРДИН БИЛГИРИ УЧУН ТУРГУЗАР ТЕМДЕКТЕРДИН КЕМИ

2-4 класстарда уренчиктердин кычырыжын кажы ла кун уроктордо балдарды кычыртып, шиндеп кычырган тексттин учурын jартап ылгаганына тайанып откурер. Уренчиктердин кычырыжы учун темдекти тургусканда, ajаруга алар: уренчик кычырганын канча кире аайлап турганын, кычырганда, состopди чын, jарт, чокым айдып турганын, тексттеги токтой тужер темдектерди буспай, керекту унле кычырып ла кычырганын jакылталар аайынча ылгап билерин.

Кычырарынын кеми: 1 класс — 25-30 сос (экинчи jарым jылда);

2 класс — 40-50, 50-60 сос;

3 класс — 60-65, 65-70 сос;

4 класс — 75-80, 80-90 сбс (экинчи тоолор экинчи jарым jылды коргузет).

Бойында кычырары: 2 класс - 60-70 сос; 3 класс - 75-80 сос; 4 класс - 90-110 сос. Экинчи класста уренчиктердин кычырыжын шиндегенде, ajаруга буткул состopло, сосколбуларла кычырып турганын алар; кычырганынын текши учурын аайлаганын; керекту унле тос геройлордын кандый бир аныlу кылык-jанын коргузип, токтой тужер темдектерди буспай кычырып билерин.

«5» темдек тургузар, качан: а) уренчик баштапкы jарым jылда кыска состopди буткулинче, структуразы куч состopди уйелеп, минутта 50 состон ас эмес, экинчи jарым jылда буткул состopло минутта 60 состон ас эмес кычырганда; б) кычырыжы jарт, чокым, логический согулталарлу, jаан эмес текстти болуктерге болип, тос шуултезин анылап билгенде, кычырганын куучындап билер ле куучын-эрмегин грамматиканын некелтелерин буспай тургусканда;

в) текстте состopдин учурын аайлап, улустын кылык jанын, ар-буткенди jураган узуктерди, состopди, сосколбуларды болуш jогынан бойы таап билгенде; г) улгерди эске бир де jастыра jогынан керекту унле кычырганда. «4» темдек тургузар качан: а) уренчик текстти когуске алынып, керекту унле, буткул состopло (уур учуралдарда уйелеп), баштапкы jарым jылда минутта 40 состон, экинчи jарым jылда 45 состон ас эмес 1-2

јастыралу (логический согултага) кычырганда; б) текстти болуктерге болииринде эткен јаан эмес бир-эки јастыразын сезип, бойы тузеткенде; в) кычырганынын тос шуултезин билер, је оны јартаганы бир эмеш једикпестерлу болгондо; г) улгерди эске билер, је кычырганда, кезик состорди катап айдып эмезе олордын ортозында узак токтоду эткенде. «3» темдек тургузар, качан: а) уренчик коп сабазында уйелеп, кезикте ле буткул состорло минутта 30, экинчи јарым јылда буткул состорло минутта 35 состон ас эмес кычырганда, кычырыжында бир эмеш јастыралар бар (таныктарды солый эмезе божодып, эмезе состорди јетире айтпай); б) кычырганын толо, колбулу куучындап, текстти уредучинин јакылтазы аайынча болуктерге болип бергенде; «2» темдек тургузар, качан уренчик уйелеп, токтой тужер темдектерди ајарбай, баштапкы јарым јылда минутта 20, экинчи јарым јылда 25 состон ас эмес кычырганда, кычырыжында 6 јастыранан коп, кычырганын бойы танынан да, уредучинин јакылтазы да аайынча јарт куучындап болбой текстти учуры аайынча болуктерге болиирин кучсинип, тос шуултезин јартап болбогондо

ЛИТЕРАТУРАЛЫК КЫЧЫРЫШ ПРЕДМЕТТИН СОДЕРЖАНИЕЗИ

1 класса тематикалык пландаш

№ п /п	Болуктин темазы	Частар
1	Бичикке белетеер ӧй (добукварный	3 ч
2	Бичикке ӱредерине (букварный ӧй),	18 ч
3	Бичикке ӱренген ӧйдиҥ кийни (послебукварный ӧй)	12 ч

2 класса тематикалык пландаш

№ п /п	Болуктин темазы	Частар
1	Јурумнин јолы – эн артык уреду	4 ч
2	Кус	3 ч
3	Калыктын оос чумделгези	5 ч
4	Оско калыктардын фольклорынан	2 ч
5	Алтайым, албатым, туукибис	4 ч
6	Кыш	3 ч
7	Торол јеримнин ар – буткени, аны – кужы	5 ч
8	Ырыс эрчимду иште	3 ч
9	Јас	3 ч
10	Оско калыктардын литературазынан	1 ч
11	Јай	1 ч

3 класста тематикалык пландаш

№ п/п	Уроктын темазы	Часы
1	Кус келип јат, келип јат…	2ч
2	Калыктын оос чумделгези	7ч
3	Мен кем?	6ч
4	Кышкыда	3ч
5	Ар – буткен ле кижи.	5ч
6	Јакшы дегени не, јаман дегени не?	4ч
7	Јаскы јуруктар	5ч
8	Телекей ле мен	1ч
9	Јайгы кожон	1ч
		34

4 класс тематикалык пландаш

Тема (раздел)	Частар
Кус	1
Калыктын оос чумделгези.	3
Кабай болгон Алтайым.	3
Кыш.	2
Ол ыраак јылдарда.	3
Јас.	2
Оско калыктын литературазы ла оос чумделгезинен.	2
Јай.	1
	17

УРЕНЧИКТЕРДИН ЈЕДИМДЕРИ

Текстле иштеери Уренчик нени билип алар:

1. Тексттин темазын, тос шуултезин эмезе учурын чокым ондооры; - тексттен керекту шуултени бедреп (талдап) билери, тексттин шуултезине келиштире бажалык сананып табары; - тексттин тос шуултезин јартаган кыска јартамал (тезис) бичип билери; -

тексттин бажалыгына, бойынын билгирлерине тайанып, текстте не керегинде айдыларын темдектеери; - тексттин тургузылган аайын jартап билери; - текстте берилген ле текстке кирбей турган болуктерди тундеери. Башка-башка jуруктардын, таблицалардын, схемалардын учурын jартаары.

2. Тексттен керекту jетируни табары;

3. Текстти теренжиде ондоп аларга, jаны билгир аларыла, таскамалла колбулу уреду амадуларды будурип билери: - башка-башка будумду тексттердин учурын jартаары; - текстти кычырып тура, чокым амаду тургузып, керекту jетируге ajару салары; - тексттин тос ло коштой темаларын jартап билери; - текстте не керегинде айдыларын эртеден шууп билери; - кандый бир тема аайынча башка-башка тексттерден jетируни табып, тундештирери; - кандый бир шуултени будумjилеерге, текстке тайанып, чокым темдектер берери; - чумдемелдин персонажтарынын куун-санаазын, ич-корумин ондоп, олорго килеп, олорло кожо суунип, санааркары;

Анылу билгир: - текстти кычырып, угуп, учурын ла шуултезин japman тура, уренчик бойынын куун- санаазына, куун-табына ajару салып билери. Текстти оскортип, jетируни jартап билери

Уренчик нени билип алар: - текст тургузып билери (бажалык, бук, ссылка эдип билери, чын бичилгенин корори, текстте таблицалар, jуруктар тузаланып билери); - jетирунин башка-башка будумдерин (схемалар, графиктер, диаграммалар, таблицалар) тузаланып, текстти оскортип билери; - текстти jартап билери;

- текстте jузун-jуур jетируни тундештирип ле удурлаштырып билери; - тексттен кандый бир jартамалды будумjилеер чокым jетиру табары; - туп шуулте чыгарып билери; - тексттин тос учуры аайынча эмезе автордын шуултези аайынча туп шуулте чыгарып билери.

Анылу билгир: тексттен иле эмес jemupynu чыгарып билери (текстти ле иллюстрацияны mynden, кееркедер эп-аргаларды ылгап, тургузылган аайын шиндеп). Текстле иштеп, jетируни ылгап билери Уренчик нени билип алар:

1.Тексттен алынган jетируни оско тексттерден алынган билгирлерле колбоп билери; - текстте айдылган шуултени бойынын корумиле тундеери; - бойынын шуултезин будумjилеер темдектер табары;

2. Тексттин будумине ajару салары.

3. Уренчик бойынын билгирлерине, ченемелине тайанып, текстте берилген jетируге аланзып, jастыра берилген jетируни табып билери.

4. Бир канча текстле иштеп, удурлаш берилген jетируни чокымдаары.

5. Јетиру аайынча эмезе кычырган чумдемел аайынча бойынын шуултезин айдары. Анылу билгир:- јарт эмес эмезе удурлаш јетурунu чокымдап, бижулап билери: - башка-башка јетуру ортодо чын јетурунu ылгап билери.

1-кы класста уренчиктер билер учурлу:

- кычырып турган текстти угуп;
- јаан эмес тексттерди ўнле бўткўл сöстöрлö эмезе кезик јерде ўйелеп кычырып (1 минуттың туркунына 30 сöстöң öрö, школго келерде кычырып билер ўренчиктердиң кычырыжының кеми 1 минутка 30 - 60 сöс);
- кычырган тексттиң содержаниезин ўредўчиниң суракгары аайынча куучындап, ј акшы ўренип турган уренчиктер берилген план аайынча;
- јаан эмес куучынды, чöрчöкти, ўлгерди таңынаң кычырып.Кычырыжы бийик кеминде ўренчиктер јаан эмес бичиктерди таңынаң кычырып;
- эске 6 - 8 ўлгер билер (эске ўренер ўлгерлердиң 3 - зин бичикке ўренер öйдö «Таныктöстöң» ўренер, арткандары программада чолмонло көргўзилип калган.)

2 – чи класстын уренчиктеринин билгирлери

Уренчиктер билер учурлу:

- текстти буткул сосгорло 1 минутта 60 состон тыныда чокым- јарт кычырып;
- јаан эмес тексттерди ун чыгарбай бойында 1 минутта 70 состон кычырып;
- кычырган произведениени берилген план аайынча толо куучындап;
- эске 8- 10 чумдемелди уренер (ол тоого кирер: улгерлер, алкыш состор, тооломоштор, модор состор, сооктор керегинде согуштер); - чумдемелде геройдын эткен керектери, кылык – јаны керегинде бойынын шуултезин айдып;
- башка – башка тексттерде тос геройлордын кылык- јанын тунейлештирип;
- программада эске уренерге берген улгерлерди чокым – јарт унле коргузип, эске айдып;
- танынан бичиктин эмезе чумдемелдин адын, авторын билип ле айдып;
- созликгерле, онон до оско керекту бичиктерле тузаланып;
- керекту бичикти танынан бойы бедреп, табары.

3-чи класстын уренчиги нени билип алар учурлу.

Уренчиктер билер учурлу:

- берилген тексти унле тыныда чокым - јарт кычырганда, 1 минутка 70- 80 состон оро, ун чыгарбай бойында кычырганда,90 состон тушпес
- учурлу;
- эске уренер 10-12 чумдемел, 2-3 прозалык чумдемелдин узугин (ол того кирер: улгерлер,алкыш состор,тооломоштор,модор состор, сооктор
- керегинде согуштер);
- чумдемел аайынча (тос герой, чумдемелде айдылган учурал ла о,о) бойынын шуултезин чыгара айдып;
- чумдемелдин эпитет, тундештиру,олицетворение, угаштырулар табып;
- кычырган чумдемелдин содержаниезин учуры аайынча болуктерге болип, план аайынча кыскарта,талдап эмезе буткулинче куучындап
- берилген темага эмезе жанрга, эмезе автордын чумдемелин бойы танынан табып кычырып;
- јурттын (городтын) эмезе школдын библиотеказынын бичиктеринен араган бичикти бойы талдап табала,кычырып;
- кееркедим литературанан эмезе школдын бичиктеринен оско, литератураларла (созликтерле,справочниктерле) тузаланып;
- кычырган произведениеге оосло јурук јурап;
- кандый бир урукчынын ижин берилген чумдемелдерле тунейлештирип, ол кандый чумдемелдерле тунейлештирип, ол кандый чумдемелге келижип турганы аайынча бойынын шуутезин чыгара айдып..

4 класстын уренчиктердин билгирине салынган некелтелер:

- Билер учурлу:
- -калыктын чорчоги ле автордын чорчоги дегенин канайда ондоп турганын темдектерле јартап;
- -оос поэзиянын балдарга учурлаган жанрларын (тооломош, согуш, кожон, кеп сос, табышкак);

- -балдарга учурлаган чумдемелдердин содержаниезин кыскарта куучындап, авторлорынын адын, кандый чумдемелдер бичигенин;
- -берилген текстке план тургузып,ол аайынча куучындап;
- -кычырган текст аайынча бойынын шуултезин айдып;
- -бичиктин элементтерин:кадары, бажалыктар,иллюстрациялары, титульный бук. Аннотация.
- Ылгаштырып, тунейлештирип билер:
- - балдарга учурлаган чумдемелдердин жанрларын (чорчок, куучын, улгер, басня);
- -созликтер ле уредуге болушту бичиктер (справочниктер);
- -кычырган текстти кыскарта, толо, талдап куучындаарын;
- -бичиктин элементтерин ылгаштырып.
- Јартап:
- - тексттин темазы не керегинде болгонын;
- -тексттин тос учурын, ондо айдылганы ла тексттин ады кандый колбуда болгонын;
- - тексттин содержаниези ле иллюстрациязы ортодо айалганы (кандый узук јуралган, јурук келижип эмезе келишпей турганын).
- Сосло кыскарта јурап:
- -чумдемелдин тос шуултезин (основную мысль);
- -Чумдемелдин тос геройы эмезе кандый бир персонажтын кылык-јаны , эткен керектери керегинде куучындаганда, тексттин состориле тузаланып;
- Уренчик бойынын ич- когузин, корумин оскуреринде иштеп, јуткиири. Кычырары – ол онын онон ары озори, оско до предметтерле јакшы уренеринин камааны деп ондоп турары. Эмдиги ойдин уренчиги элден ле озо улусла куучындажып билер , бойы чын куучындажып , айтканын корып билери. Уренчик керектин аайы- бажына

чыгып , бедрениште јурерине уредери болот. Уредучи ле уренчик бой- бойын јоможип , ортозында колбулары бек, најылык боор учурлу.

Календарнно-тематикалык план

1 класс

бөлүк	Өйи	Уроктың темазы
Бичикке белетеер ой		Таныктöс - бичикке ӱренетен баштапкы бичик.
		Эрмек.
		Сöс. Ӱйе. Согулта.
Бичикке ӱренер öй		Ӱндӱ (а) табыш, А, а таныктар. Ӱндӱ (у) табыш, У, у таныктар.
		Туйук (с) табыш ла С, с таныктар.Туйук (л) табыш ла Л, л таныктар.
		Туйук (р) табыш ла, Р, р таныктар.
		Туйук (ш) табыш ла Ш, ш таныктар.
		Туйук (т) табыш ла Т, т таныктар. Туйук (м) табыш ла М, м таныктар.
		Ӱндӱ (ы) табыш ла Ы, ы таныктар.
		Туйук (к) табыш ла К, к таныктар.
		Ӱндӱ (о) табыш ла О, о таныктар.
		Туйук (j) табыш ла J, j таныктар.
		Туйук (н) табыш ла Н, н таныктар.
		Туйук (б) табыш ла Б, б таныктар.
		Ӱндӱ (е) табыш ла Е, е таныктар. Ӱндӱ (э) табыш ла Э,э таныктар.
		Ӱндӱ (и) табыш ла И, и таныктар.
		Туйук (д) табыш ла Д, д таныктар.
		Ӱндӱ (ö) табыш ла Ö, ö таныктар.
		Туйук (з) табыш ла З, з таныктар.
		Туйук (п) табыш ла П, п таныктар.
		Туйук (ч) табыш ла Ч, ч таныктар. Туйук (г) табыш ла Г, г таныктар.
		Туйук (й) табыш ла Й, й таныктар.
		Ӱндӱ (ӱ) табыш ла Ӱ, ӱ таныктар.
		Туйук (ң) табыш ла ң танык.
		Туйук (ж) табыш ла Ж, ж таныктар. Туйук (х) табыш ла Х, х таныктар.
		Туйук (в) табыш ла В, в таныктар.
		Ӱндӱ (я) табыш ла Я, я таныктар.
		Ӱндӱ (ю) табыш ла Ю, ю таныктар.
		Ӱндӱ (ё) табыш ла Ё, ё таныктар.
		Туйук (ф) табыш ла Ф, ф таныктар.
		Туйук (ц) табыш ла Ц, ц таныктар
		Јымжак темдек – ь. Кату темдек - ъ
		Туйук (щ) табыш ла Щ, щ таныктар. Таңмалык . Ӱренгенин такып көрöри.

2 класс

№	Öдöтöн	Уроктын	ФГОС - ко бодоштыра пландалган једимдер

п / п	өйи	темазы	Предметный једимдер	Метапредметный једимдер	Канча
Јўрўмниң јолы – эн артык ўредў (4 ч)					
1		М.В.Мундус - Эдоков «Ўренчиктерге». К.Э.Тепуков «Тўш».	**Нени билип алар:** Болукте не керегинде айдылары билип алары. **Неге таскаар:** Бичиктеги	**Регулятивный:** Уредучинин амадузына јоможип, бойыныйын тугрузар. **Јилбиркеери:** Созликле	
			Нени билип алар: Чумдемелдин тос геройын айдып. План тургузып. **Неге таскаар:** Буткул	**Регулятивный:** Тос амадуларды ондоп оны будурер аргаларды тузаланар **Јилбиркеери:** Билгирлерди башка башка созликтерден,	
2		К.Э.Тепуков «Мен малчыныӊ уулы».	**Неге таскаар:** Темдек символдор тузаланып. Улгерде айдылган куун - санааны унле когузер.	**Регулятивный:** Тургызылган сурактарды кажыла јанынан шиндееп, турулта алар јолды табар. **Јилбиркеери:** Литературала јилбиркеп, бичиктер кычырар.	
3		Б.У.Укачин «Учуш».	**Нени билип алар:** Эпитет, рифма дегени не билер. **Неге таскаар:** улгерден эпитет табар.рифмалар сананып табар.	**Регулятивный:** Уредучиле омо - јомо иштеп, бойынын алдына јаны будуретен ишти темдектеп турар. **Јилбиркеери:** Айлап алганын бичип, эмезе оосло осколорине јетирерга кичеенер. **Коммуникативный:** экулеп ишти будурип, кожо иштегенге јарт болзын деп куучындаарга албаданар.	
4		А.Я.Ередеев «Пенал». А.В. Тозыяков «Оок балдарга».	**Нени билип алар:** Кычырган чумдемелдин темазын айдар, план тургузар. **Неге таскаар:** Токпой чачпай буткулинче куучындап, текстеги тос геройды адап, онын тыш будумин, кылык - јанын коргузер.	**Регулятивный:** Билерин темдектеп,база билип алатанына амаду тургузар. **Јилбиркеери:** уренип турган теманы ондоп, ого темдек тургузып, шиндеер. **Коммуникативный:** омоликте иштеп тургандарды айлап, олорды угуп, кожо иштенер.	
Кўс (3 ч)					
5		А.О.Адаров «Кўски салкын».	**Нени билип алар:** Ар – буткенде кубулталарды. **Неге таскаар:** Улгерде айдылган куун - санааны унле когузип кычырар. Чумдемелден эпитет табар.	**Регулятивный:** Тургызылган сурактарды кажыла јанынан шиндееп, турулта алар јолды табар. **Јилбиркеери:** Литературала јилбиркеп, бичиктер кычырар.	

				Коммуникативный: Амадуларга једерге эрмек - куучын тудар.	
6		С.К.Манитов «Күс» («Арана» деп повесттен алган ўзўк).	**Нени билип алар:** Бичимелде айдылган иштер кандый ойдо одуп јат, билер. **Неге таскаар:** кычырган текстен керекту јетирүни	**Регулятивный: Тос** амадуларды ондоп оны будурер аргаларды тузаланар. **Јилбиркеери:** Билгирлерди башка башка созликтерден,	
7		И.Б.Шинжин «Уулының ырызы». Л.В.Кокышев «Күс».	**Нени билип алар:** Таныспай Шинжиннин куучыныла танызар. **Неге таскаар:** Тургускан планы эмезе јурук аайынча чумдемелдин содержаниезин куучындап уренер. **Нени билип алар:** Ады - јарлу алтай бичиичинин биографиязын.	**Регулятивный:** Уредучинин амадузына јоможип, бойыныйын тугрузар. **Јилбиркеери:** Созликле иштеп. Детирулер эдер. **Коммуникативный**: Класста балдарды угуп билери. **Регулятивный:** Тургызылган сурактарды кажыла јанынан шиндееп, турулта	
Калыктың оос чўмделгези (8 ч)					
8		Алтай албатының кожондоры. Алкыш сöстöр.	**Нени билип алар:** Алтай калыктын чумду сози дегени не. **Неге таскаар**: Кычырар текстердин жанрларын танып. **Нени билип алар:** Алкыш состорди кандый учуралдарда, кемге баштанып айдаарын. **Неге таскаар:** Алкыш состорди акту јурегинен айдып.	**Регулятивный:** Уредучиле омо - јомо иштеп, бойынын алдына јаны будуретен ишти темдектеп турар. **Јилбиркеери**: Айлап алганын бичип, эмезе оосло осколорине јетиреpга кичеенер. **Коммуникативный:** Экулеп ишти будурип, кожо иштегенге јарт болзын деп куучындаарга албаданар.	
9		Укаа ла кеп сöстöр. Табышкактар. Модор сöстöр.	**Нени билип алар:** Алтай албатынын база бир оос чумду жанрын. **Неге таскаар:** Кеп состордин тос учурын јартап уренер. Кеп соско	**Регулятивный:** Уредучинин амадузына јоможип, бойыныйын тугрузар. **Јилбиркеери:** Öско бичиктерле иштеп, јетирулер	
			Нени билип алар: Табышкактар тема аайынча болунет. **Неге таскаар:** Табышкактарды бойы чумлеп уренер.	**Регулятивный:** Тос амадуларды ондоп оны будурер аргаларды тузаланар. **Јилбиркеери:** билгирлерди башка башка созликтерден,	

			Нени билип алар: Модор состорди ненин учун чумдегилейт. **Неге таскаар:** Модор состор кычырып эске уренер, боый чумдеп уренер.	**Регулятивный:** Тургызылган суракгарды кажыла јанынан шиндееп, турулта алар јолды табар. **Јилбиркеери:** Литературала јилбиркеп, бичиктер кычырар. **Коммуникативный:** Амадуларга једерге эрмек - куучын тудар.	
10		Чөрчөк «Керик бака». Чөрчөк «Чай ла сымда».	**Нени билип алар:** Чорчок - ол фольклор. Чорчок учурыла канай болунет: јурум керегинде, тындулар керегинде, куулгазынду.Талдап куучындарына уренер	**Регулятивный:** Билерин темдектеп, база билип алатанына амаду тургузар. **Јилбиркеери:** Ўренип турган теманы ондоп, ого темдек тургузып, шиндеер.	
			Нени билип алар: Тексти баштап, улалтып,учында неле токтогонын бойы сананып табар. **Неге таскаар:** Чорчокти ондоор, тос шуулте чыгараргa уренер.	**Регулятивный:** Уредучиле омо - јомо иштеп, бойынын алдына јаны будуретен ишти темдектеп турар. **Јилбиркеери:** Айлап алганын бичип, эмезе оосло	
11		Чөрчөк «Јалку карындаштар». Чөрчөк «Куу јарын».	**Нени билип алар:** Јаны чорчокло таныжар. **Неге таскаар:** Чорчокти ондоор, тос шуулте чыгараргa уренер.	**Регулятивный:** Будуретен иштин амадузын тургузып, ишти будурер. **Јилбиркеери:** Јилбиркеген тема аайынча чумдемелди бойы бедирер. **Коммуникативный:** Эрмектежип турган кижинин айтканын успей,учына јетире угуп, онын шуултези сениинен башка болзо, оны тоор.	
			Нени билип алар: Тулкуур состор - ол чумдемелде эн учурлу состор. **Неге таскаар:** Бойы тургуска план аайынча кычырган чорчокти конурип куучындар	**Регулятивный:** Ўредунин кеми јабыс болгон учуралдарда, чын шуулте чыгарып, керектин аайын тузедерге албаданар. **Јилбиркеери:** Бийик турулта аларга бедиреништy иш	
12		Соојын: «Ийнек ле аң».	**Нени билип алар:** Соојын дегени не. **Неге таскаар:** Текстти учуры ажыра болуктерге болуп, куучынды куучындап уренер	**Регулятивный:** Уредучинин амадузына јоможип, бойыныйын тугрузар. **Јилбиркеери:** оско бичиктерле иштеп, јетирулер	

13		«Түлкү ле турна» (орус албатынын чөрчоги). «Айу ла көрүк» (хакас чөрчөк).	**Нени билип алар:** Өско калыктардын фольклорыла танышар. **Неге таскаар:** Текстти буткулинче куучындап	**Регулятивный:** Тос амадуларды ондоп оны будурер аргаларды тузаланар. **Јилбиркеери:** билгирлерди	
			Нени билип алар: Корук ле айу керегинде алтай чорчок база бар. **Неге таскаар:** Чорчокти тооло куучындап уренер.	**Регулятивный:** Тургызылган суректарды кажыла јанынан шиндееп, турулта алар јолды табар. **Јилбиркеери:** литературала јилбиркеп, бичиктер кычырар. **Коммуникативный:** Амадуларга једерге эрмек - куучын тудар.	
14		«Чыкан ла булан» (якут чөрчөк).	**Нени билип алар:** Кычырган чорчок ажыра оско албатынын фольклорыла танышар. **Неге таскаар:** Текстке суректар тургузып.	**Регулятивный:** Билерин темдектеп, база билип алатанына амаду тургузар. **Јилбиркеери:** Ўренип турган теманы ондоп, ого темдек тургузып, шиндеер.	
15		«Јокту өбөгон кастың эдин ўлегени» (татар албатының чөрчөги). «Не баалу?» (осетин чорчок).	**Нени билип алар:** Бир геройдын кылык јанын экинчизине тунейлештирери. **Неге таскаар:** Чорчокко схема тургузып.	**Регулятивный:** Уредучиле омо - јомо иштеп, бойынын алдына јаны будуретен ишти темдектеп турар. Јилбиркеери: Айлап алганын бичип, эмезе оосло	
			Нени билип алар: Чындык нокор керегинде кеп состор. Неге таскаар: Тос шуулте чыгарарга уренер.Чорчокти берилген план аайынча куучындап.	**Регулятивный:** Будуретен иштин амадузын тургузып, ишти будурер. **Јилбиркеери:** јилбиркеген тема аайынча чумдемелди бойы бедирер. **Коммуникативный:** Эрмектежип турган кижинин айтканын успей, учына јетире угуп, онын шуултези сениинен башка болзо, оны тоор.	
Алтайым, албатым, түүкибис (3 ч)					
16		А.О. Адаров «Албатым». В.И.Соёнов «Алтай јерис. Түүкибис»	**Нени билип алар:** Кижиге эн балу неме - Тороли, торол эл - јоны деп. **Неге таскаар:** Торолинин түүкизиле танышып, јилбиркеер.	**Регулятивный:** Уредучинин амадузына јоможип, бойыныйын тугрузар. **Јилбиркеери:** оско бичиктерле иштеп, јетирулер эдер. **Коммуникативный:** Класста балдарды угуп эрмек - куучынды тудары.	

			Нени билип алар: Кижиге эн балу неме - Тороли,торол эл - јоны деп. Неге таскаар: Торолинин туукизиде таныжып	**Регулятивный:** Уредучинин амадузына јоможип, бойыныйын тугрузар. **Јилбиркеери**: оско бичиктерле иштеп, јетирулер	
17		С.С.Суразаков «П.В. Кучыяктың јүрўминен». И.В.Шодоев «Школдо».	**Нени билип алар:** Павел Кучыяктын јаш тужындагы јурумин, онын чын адын. **Неге таскаар:** Эрмек - куучынын таскадар. **Нени билип алар:** И.В.Шодоев керегинде онын «Баштапкы алтамдар» деп повестьтен озогы улусты јуруми керегинде билип алар. Неге таскаар: Кычырган чумдемелдин темаза неге учурлаганы аайынча шуулте чыгарып.	**Регулятивный:** Тос амадуларды ондоп оны будурер аргаларды тузаланар. **Јилбиркеери:** билгирлерди башка башка созликтерден, литературадан бедиреери. **Коммуникативный:** Омоликле иштеп билери. **Регулятивный:** Тургызылган сурактарды кажыла јанынан шиндееп, турулта алар јолды табар. **Јилбиркеери:** литературала јилбиркеп, бичиктер кычырар. **Коммуникативный:** Амадуларга једерге эрмек - куучын тудар.	
18		А.Я.Ередеев «Кой јыл керегинде јетирў». А.Я.Ередеев «Кара калаш».	**Нени билип алар:** Алтай Јыл тоолошко кирген тындуларды билип алар. Нокори, бойы, айылда билезинин улузы кандый јылда чыккан. **Неге таскаар:** Схемала - таблицала иштеп.	Регулятивный: Будуретен иштин амадузын тургузып, ишти будурер. **Јилбиркеери:** Јилбиркеген тема аайынча чумдемелди бойы бедирер. **Коммуникативный:**	
			Нени билип алар: Кижинин јуруминде калаштын учуры	**Регулятивный:** Билерин темдектеп,база билип алатанына амаду тургузар. **Јилбиркеери:** уренип турган теманы ондоп, ого темдек тургузып, шиндеер.	
Кыш (3 ч)					
19		Ю.М.Кыдыев «Јылдык ӧбӧгӧннин ус балдары» (чӧрчӧк).	**Нени билип алар:** Ю.Кыдыев керегинде. Чорчокто јылдын ойлори керегинде кандый темдектер бар.	**Регулятивный:** Уредучинин амадузына јоможип, бойыныйын тугрузар. **Јилбиркеери:** Ӧско бичиктерле иштеп, јетирулер	

20		Э.М.Палкин «Тийиҥ».	**Нени билип алар:** Э.М.Палкин керегинде. Алтайдын андарын. **Неге таскаар:** Бойыныҥ једимдерин, билгирин баалап темдек тургузып.	**Регулятивный**: Тургызылган сурактарды кажыла јанынан шиндееп, турулта алар јолды табар. **Јилбиркеери:** литературала	
21		К.Э.Тепуков «Соок Тадакка самара». Б.Ч.Канарин «Учурал».	**Нени билип алар:** Чумдемелдин темазын канайда таныыр . **Неге таскаар:** Бойынын једимдерин, билгирин баалап темдек тургузып.	**Регулятивный:** Тургызылган сурактарды кажыла јанынан шиндееп, турулта алар јолды табар. **Јилбиркеери:** литературала јилбиркеп, бичиктер кычырар.	
			Нени билип алар: Андаары керегинде алтай элдин чум - јандары. Неге таскаар: Куучынды текстке ј уук этирте куучындап.	**Регулятивный:** Будуретен иштин амадузын тургузып, ишти будурер. **Јилбиркеери:** Јилбиркеген тема аайынча чумдемелди бойы бедирер. **Коммуникативный:**	
Төрөл јеримниҥ ар – бүткени, аҥы- кужы (5 ч)					
22		А.Я.Ередеев «Көктийек». К.Э.Тепуков «Боро ӱкӱ».	**Нени билип алар:** Корон соокто кыштаар куштарга куч болгоны, олорго канайда болужар керек. **Неге таскаар:** План тургузып, тургузып алган	**Регулятивный:** Тос амадуларды ондоп оны будурер аргаларды тузаланар. **Јилбиркеери:** билгирлерди башка башка созликтерден,	
			Нени билип алар: Уку керегинде (неле азыранат, кайда кыштайт) билип алар.	**Регулятивный:** Уредучиле омо - јомо иштеп, бойынын алдына ј аны будуретен ишти темдектеп турар. **Јилбиркеери:** Айлап алганын бичип, эмезе оосло	
23		А.Я.Ередеев «Токпок јаак». И. П. Кочеев «Кичинек биле».	**Нени билип алар:** Озодо улустын бодно керегинде чорчогин билип алар. **Неге таскаар:** Сосло куучын тургузып.	**Регулятивный:** Будуретен иштин амадузын тургузып, ишти будурер. **Јилбиркеери:** Јилбиркеген тема аайынча чумдемелди	
			Нени билип алар: Тийин керегинде (ол кандый ан, неле азыранат, кайда кыштайт) билип алар. **Неге таскаар:** Кону, чокым - јарт кычырып уренер	**Регулятивный:** Билерин темдектеп, база билип алатанына амаду тургузар. **Јилбиркеери:** уренип турган теманы ондоп, ого темдек тургузып, шиндеер.	

24		И. П. Кочеев «Пыйма ӧдӱктӱ куш». И. К. Сабашкин «Куулар».	**Нени билип алар:** Алтайдын тайгаларында јурер агуна деп кужыла таныжар. Неге таскаар: Турген кычырып.	**Регулятивный:** Тургызылган суракгарды кажыла јанынан шиндееп, турулта алар јолды табар. **Јилбиркеери:** литературала јилбиркеп, бичиктер кычырар.	
			Нени билип алар: Алтай улустын байлап турган куштары керегинде билип алар. **Неге таскаар:** Текстин содержаниезин ј акшы	**Регулятивный:** Уредучинин амадузына јоможип, бойыныйын тугрузар. **Јилбиркеери:** Ӧско бичиктерле иштеп, ј етирулер	
25		И. К. Сабашкин «Кучыйак ла карлагаштар». К.Ч.Тӧлӧсӧв «Ирбис».	**Нени билип алар:** Карлагаштар ол кандый куштар, уйазын кайда, канайда јазайт. **Неге таскаар:** кычырганын щиндеер, сурак тургузар. Тос герейлердын кылык	**Регулятивный:** Будуретен иштин амадузын тургузып, ишти будурер. **Јилбиркеери:** Јилбиркеген тема аайынча чумдемелди бойы бедирер. **Коммуникативный:**	
			Нени билип алар: Ирбис деп ан Алтайдын эн јараш аны. **Неге таскаар:** Унле, анан арааайынан бойында кычырарына кочор. Кычырган ын лаптап угар	**Регулятивный:** Билерин темдектеп, база билип алатанына амаду тургузар. **Јилбиркеери:** уренип турган теманы ондоп, ого темдек тургузып, шиндеер. **Коммуникативный:**	
26		К.Э Тепуков «Кундузек койонок» «Теңерини текези» (албатынын куучынынаң)	**Нени билип алар:** Алтай албатынын база бир чум - јанын билип алар. **Неге таскаар:** Турген, кону, чокум - јарт эдип кычырарына. **Нени билип алар:** Албатынын чум – јандарын билип алар. **Неге таскаар:** Бойынын билгирин, једимдерин баалап, темдек тургузып.	**Регулятивный:** Уредучиле омо - јомо иштеп, бойынын алдына ј аны будуретен ишти темдектеп турар. **Јилбиркеери:** Айлап алганын бичип, эмезе оосло осколорине јетирерга кичеенер. **Коммуникативный:** Экулеп ишти будурер, куучындаарга албаданар. **Регулятивный:** Ӱредунин кеми јабыс болгон учуралдарда, чын шуулте чыгарып, керектин аайын тузедерге албаданар. **Јилбиркеери:** Бийик турулта аларга бедиреништу иш откурер. **Коммуникативный:** Оон - бокон болдыртпай омолу нак	

				иштенер.	
Ырыс эрчимдў иште (3 ч)					
27		А.О.Адаров «Ишмекчи кижи». С.С.Суразаков «Каратаев Мызайдың ийттери».	**Нени билип алар:** Кандый иш тош бар. Ижи аайынча улус нении эдет. **Неге таскаар:** Улгерди чокым, јарт кычырып, тундештирулер табып.	**Регулятивный:** Будуретен иштин амадузын тургузып, ишти будурер. **Јилбиркеери:** Јилбиркеген тема аайынча чумдемелди бойы бедирер. **Коммуникативный:**	
			Нени билип алар: «Каратаев Мызайдын ийттери» деп куучында не герегинде айдылган. **Неге таскаар:** Кычырган чумдемелде геройлордын	**Регулятивный:** Тос амадуларды ондоп оны будурер аргаларды тузаланар. Јилбиркеери: билгирлерди башка башка созликтерден,	
28		Ч.А.Чунижеков «Ырыс эрчимдў иште». К.Э.Тепуков «Куштардың өштўзи ле најызы»	**Нени билип алар:** Јакшы ижи учун улус кандый кайралдар алат. «Нерелу доско» дегени не. **Неге таскаар:**	**Регулятивный:** Тургызылган суралтарды кажыла јанынан шиндееп, турулта алар јолды табар.	
			Нени билип алар: Поыш ла куштар ортодогы колбуны, олор бой - бойына канайда болужат. **Неге таскаар:** чумдемелге план тургузып, ол аайынча	**Регулятивный:** Билерин темдектеп, база билип алатанына амаду тургузар. **Јилбиркеери**: уренип турган теманы ондоп, ого темдек тургузып, шиндеер.	
29		А.Я.Ередеев «Баштапкы болуш». Т.Б.Шинжин «Кижи сўмелў».	**Нени билип алар:** Керек кандый ойдо болгонын билип алар. **Неге таскаар:** Кычырыштын башка - башка будумин	Регулятивный: Уредучинин амадузына јоможип, бойыныйын тугрузар. **Јилбиркеери:** Өско бичиктерле иштеп, јетирулер	

			Нени билип алар: Куучынды автор ненин учун мынайда адаган. Суттен кандый курсак эдип j ат. **Неге таскаар:** Чумдемелдин темазын	**Регулятивный:** Будуретен иштин амадузын тургузып, ишти будурер. **Jилбиркеери:** Jилбиркеген тема аайынча чумдемелди бойы бедирер. **Коммуникативный:**	
Jас (3 ч)					
30		П.Т.Самык «Jас келгени». А.О.Адаров «Эне».	**Нени билип алар:** Уйгаштыру дегени не. Ар - буткенде jастын темдектерин билип алар. **Неге таскаар:** Улгерди буткул состорло кычырып, улгерде айдынган куун	**Регулятивный:** Уредучиле омо - jомо иштеп, бойынын алдына j аны будуретен ишти темдектеп турар. **Jилбиркеери:** Айлап алганын бичип, эмезе оосло	
			Нени билип алар: Jаана, эне, эj ени ненин учун тоор керек билип алар. **Неге таскаар:** Улгерди эске уренип, улгерде кижини неге уредип турганын чыгара айдап	**Регулятивный:** Ўредунин кеми jабыс болгон учуралдарда, чын шуулте чыгарып, керектин аайын тузедерге албаданар. **Jилбиркеери:** Бийик турулта аларга бедиреништу иш	
31		Л.В.Кокышев «Балдардың манырлап jўргени». J.M.Кыдыев «Jаланда».	**Нени билип алар:** Jуунын кату ойлоринде алтай балдардын jуруми керегинде билип алар. **Неге таскаар:** Куучын эрмегин тазыктырар, текти куучындап берер. **Нени билип алар:** Jастың темдектерин. **Неге таскаар**: Улгерди	**Регулятивный:** Тос амадуларды ондоп оны будурер аргаларды тузаланар. **Jилбиркеери:** Билгирлерди башка башка созликтерден,	
				Регулятивный: Билерин темдектеп, база билип алатанына амаду тургузар. **Jилбиркеери:** Ўренип турган	
32		Л.В.Кокышев «Таанның балазы» А.Я.Ередеев «Адарунын кожоны».	**Нени билип алар:** Кеткин куштар керегинде билип алар. **Неге таскаар:** Чумдемелдин темазын адап, тос геройлордын тыш будумин кылык -	**Регулятивный:** Тургызылган суракгарды кажыла jанынан шиндееп, турулта алар jолды табар. **Jилбиркеери:** литературала jилбиркеп, бичиктер кычырар.	
			Нени билип алар: Улгер неге учурлалган, Кандый куун сана эбелтет. Неге таскаар: Улгерди чокым, jарт эдип кычырып.	**Регулятивный:** Уредучиле омо - jомо иштеп, бойынын алдына j аны будуретен ишти темдектеп турар. **Jилбиркеери:** Айлап алганын бичип, эмезе оосло осколорине jетирерга кичеенер. **Коммуникативный:** экулеп	
Öскö калыктардың литературазынан (1 ч)					

33		А. С. Пушкин «Кыш». А.П. Гайдар «Уйат».	**Нени билип алар:** А.Пушкин ол улу орус бичиичи деп билип алар. **Неге таскаар:** Улгерден эпитет, уйгаштыру, тундештиру табып.	**Регулятивный:** Тос амадуларды ондоп оны будурер аргаларды тузаланар. **Јилбиркеери:** Билгирлерди башка башка созликтерден, литературадан бедиреери.	
			Нени билип алар: Текстте не кенрегинде айдылган, чумдемел бисти неге уредип јат. **Неге таскаар:** Бойы план тургузып тексттин содержаниезин куучынлап	**Регулятивный:** Билерин темдектеп, база билип алатанына амаду тургузар. **Јилбиркеери:** Ўренип турган теманы ондоп, ого темдек тургузып, шиндеер. **Коммуникатив**ный:	
Јай (1ч)					
34		Э М.Палкин «Јай келди». А.Я.Ередеев «Аргымак».	**Нени билип алар:** Чумдемелде поэт јай келерде, ар - бутенде, улустын јуруминде кандый солунталар болгонын коргузет. **Неге таскаар:** Ўлгерден эпитеттер табар. Јайгы айларды алтайлап адаар. **Нени билип алар**: «Аргымак» деп произведениени	**Регулятивный:** Тургызылган суралтарды кажыла јанынан шиндееп, турулта алар јолды табар. **Јилбиркеери:** Литературала јилбиркеп, бичиктер кычырар. **Коммуникативный:** Амадуларга једерге эрмек - куучын тудар. **Регулятивный:** Билерин темдектеп, база билип	

3 класс

№ п/п	Ödö tön öйи	Уроктын темазы	Час тардын тоозы	ФГОС – ко бодоштыра пландалган једимдер		
				Предметный једимдер	Метапредметный једимдер	Личностный једимдер
Кўс келип јат, келип јат… (2 час)						
1		Б.Суркашев «Алтын кўс», «Кўнкузуктар бышкылап …». К.Э.Тепуков «Эјелў – сыйынду тёрт кызычак».	1	**Нени билип алар:** Бёлўкте не керегинде айдылары билип алары. **Неге таскаар:** бичиктеги таңмаларла иштеп, чокым – јарт кычырып.	**Регулятивный:** Ўредўчининг амадузына јёмёжип, бойыныйын тургузар. **Јилбиркеери:** Сёзликле иштеп.Јетирўлер эдер. **Коммуникативный:** Класста балдарды	

					угуп билери.	
				Нени билип алар: Чўмдемелдиң төс героин айдып. План тургузып. **Неге таскаар:** Бўткўл сöстöрлö јастыралар јогынаң чокым – јарт кычырып.	**Регулятивный:** Төс амадуларды оңдоп оны бўдўрер аргаларды тузаланар. **Јилбиркеери:** Билгирлерди башка - башка сöзликтерден, литературадаң бедиреери. **Коммуникативный:** Ömöликле иштеп билери.	Произведениеле таныжар. Бойы тургыскан план аайынча тексттиң содержаниезин куучындар.
2		Э.М.Палкин « Кўс, кўс…». Класста эмес кычырары. Ш.П.Шатинов «Јаланғардың ўстинде».	1	**Неге таскаар:** Темдек символдор тузаланып. Ўлгерде айдылган кўўн – санааны ўнле көргўзер.	**Регулятивный:** Тургызылган суракларды кажыла јанынаң шиндееп, турулта алар јолды табар. **Јилбиркеери:** Литературала јилбиркеп, бичиктер кычырар. **Коммуникативный:** Амадуларга једерге эрмек – куучын тудар.	
				Нени билип алар: Эпитет, рифма дегени не билер. **Неге таскаар:** Ўлгерден эпитет табар. Рифмалар сананып табар.	**Регулятивный:** Ўредўчиле ömö – jömö иштеп, бойының алдына јаңы бўдўретен ишти темдектеп турар. **Јилбиркеери**	

					: Айлап алганын бичип, эмезе оосло өскөлөрине јетирерга кичеенер. **Коммуникативный:** Экўлеп ишти бўдўрип, кожо иштегенде јарт болзын деп куучындаарга албаданар.	
Калыктың оос чўмделгези (7 ч)						
3		Алкыш сөстөр. Соојың «Кадын ла Бий». Чөрчөктөр. «Тарал».	1	**Нени билип алар**: Алкыш сөстөрди кандый учуралдарда, кемге баштанып айдаарын. Соојың дегени не билип алар. **Неге таскаар:** Алкыш сөстөрди акту јўрегинең айдып.	**Регулятивный:** Билерин темдектеп, база билип алатанына амаду тургузар. **Јилбиркеери:** Ўренип турган теманы оңдоп, ого темдек тургузып, шиңдеер. **Коммуникативный:** Өмөликте иштеп тургандарды айлап, олорды угуп, кожо иштенер.	Албатының оос поэзиязының төс ло кош жанрларын ылгаштырар.
				Нени билип алар: Калыктың чөрчөги незиле анғыланат. **Неге таскаар:** Чөрчөктөң јакылтага келижер ўзўктер талдап кычырарга.	**Регулятивный:** Бўдўретен иштиң амадузын тургузып, ишти	

					бўдўрер. **Јилбиркеери:** Јилбиркеген тема аайынча ўумдемелди бойы бедирер. **Коммуникативный:** Эрмектежип турган кижиниң айтканын ўспей, учына јетире угуп, оның шўўлтези сенийинең башка болзо, оны тоор.	
4		«Јараш мўўс», «Ачап чай». Класста эмес кычырары. «Сўмелў тўлкў».	1	**Нени билип алар:** Тындулар керегинде чөрчөктөр. **Неге таскаар:** Чөрчөктө айдылган кўўн – санааны ўнле көргўзип кычырар.	**Регулятивный:** Тургызылган суректарды кажыла јанынаң шиңдееп, турулта алар јолды табар. **Јилбиркеери:** Чөрчөктөрлө јилбиркеп, олорды кычырар. **Коммуникативный:** Амадуларга једерге эрмек – куучын тудар.	Кычырган чөрчөктөң башталганы (зачин) табып айдар
				Нени билип алар: Чөрчөктөрдиң төс шўўлтезин айдып билери. **Неге таскаар:** Кычырган чөрчөктөң керектў јетирўни чыгарып.	**Регулятивный:** Төс амадуларды онгдоп оны бўдўрер аргаларды тузаланар. **Јилбиркеери:** Билгирлерди башка башка сөзликтерден,	

					литературадаң бедиреери. **Коммуникативный:** Өмөликле иштеп билери.	
5		Куулгазынду чөрчөктөр. «Јелбеген ле Өскүс-Уул». «Јарым кулак».	1	**Нени билип алар:** Куулгазынду чөрчөк ол кандый чөрчөк. **Неге таскаар:** Чөрчөкти учурыла бөлүктерге бөлүп, бажалык тургузар.	**Регулятивный:** Үредүчиниң амадузына јөмөжип, бойыныйын тугрузар. **Јилбиркеери:** Сөзликле иштеп. Јетирүлер эдер. **Коммуникативный:** Класста балдарды угуп билери.	
				Нени билип алар: Чөрчөктиң содержаниезин. **Неге таскаар:** Кычырар текстердиң жанрларын таныыры.	**Регулятивный:** Үредүчиле өмө – јөмө иштеп, бойыныңалдына јаңы бүдүретен ишти темдектеп турар. **Јилбиркеери:** Айлап алганын бичип, эмезе оосло өскөлөрине јетиреррга кичеенер. **Коммуникативный:** Экүлеп ишти бүдүрип, кожо иштегенге јарт болзын деп куучындаарга албаданар.	

6		Литературалык чөрчөктөр. Ж.Б.Каинчин «Эр өркөчөк-эрдиң бойы». Кеп куучындар. «Јадаган», «Ийнек леаң».	1	**Нени билип алар:** Литературалык чөрчөктөрдиң аңылузын. **Неге таскаар:** Чөрчөкти инсценировать эдер, рольдорло ойноор.	**Регулятивный:** Төс амадуларды оңдоп оны бүдүрер аргаларды тузаланар. **Јилбиркеери:** Билгирлерди башка башка сөзликтерден, литературадан бедиреери. **Коммуникативный:** Өмөликле иштеп билери.	
				Нени билип алар: Јадаган деп күү ойноткы. **Неге таскаар:** Кеп куучынның төс учурын јартап үренер. Кеп куучынга келиштире куучын чүмдеер.	**Регулятивный:** Үредүчиниң амадузына јөмөжип, бойыныйын тугрузар. **Јилбиркеери:** Өскө бичиктерле иштеп, јетирүлер эдер. **Коммуникативный:** Класста балдарды угуп эрмек – куучынды тудары.	
7		«Сартакпай».	1	**Нени билип алар:** Сартакпай баатыр керегинде. Картанаң Алтайда агып турган сууларды, бар тууларды. **Неге таскаар:** Чокым јарт кычырып бойы чүмдеп үренер.	**Регулятивный:** Төс амадуларды оңдоп оны бүдүрер аргаларды тузаланар. **Јилбиркеери:** Билгирлерди башка башка сөзликтерден, литературада	Куучын – эрмегин темиктирери. Алтай баатырларла танышар.

					ң бедиреери. **Коммуникативный:** Өмөликле иштеп билери.	
8		Кеп сөстөр. Том сөстөр. Модор сөстөр. Табышкактар. Соотомолдор, тооломош, чололор.	1	**Нени билип алар:** Модор, том, кеп сөстөрди ненинг учун чүмдегилейт. **Неге таскаар:** Чокым јарт кычырып бойы чүмдеп үренер.	**Регулятивный:** Тургызылган суракгарды кажыла јанынаң шиңдееп, турулта алар јолды табар. **Јилбиркеери:** Литературала јилбиркеп, бичиктер кычырар. **Коммуникативный:** Амадуларга једерге эрмек – куучын тудар.	
				Нени билип алар: Соотомолды, тооломошты, чололорды бой - бойынаң ылгап билери. **Неге таскаар:** Чокым јарт кычырып турген айдарына.	**Регулятивный:** Төс амадуларды оңдоп оны бүдүрер аргаларды тузаланар. **Јилбиркеери:** Билгирлерди башка башка сөзликтерден, литературадаң бедиреери. **Коммуникативный:** Өмөликле иштеп билери.	
9		Класста эмес кычырары. Орус албатыныңчөрчөги	1	**Нени билип алар:** Чөрчөк – ол фольклор. Чөрчөк учурыла канай бөлүнет: јүрүм керегинде, тындулар керегинде,	**Регулятивный:** Билерин темдектеп, база билип алатанына амаду тургузар. **Јилбиркеери**	Чөрчөктөги төс геройлордыңкылык – јаңыла таныжар. Орус алабатыныңфольклоры.

		«Јети јашту кызычак». Ненец алабатынын чӧрчӧги «Кӱук».		куулгазынду. Талдап куучындарына ӱренер. Тексти бӧлӱктерге бӧлӱп, план тургузып ӱренер.	**:** Ӱренип турган теманы оңдоп, ого темдек тургузып, шиңдеер. **Коммуникативный:** Ӧмӧликте иштеп тургандарды айлап, олорды угуп, кожо иштенер.	
				Нени билип алар: Чӧрчӧктиң тӧс геройлорынын кылык јаңы. **Неге таскаар:** Кыскарта тургускан планла текстке јуук эдип куучындаар	**Регулятивный:** Тӧс амадуларды оңдоп оны бӱдӱрер аргаларды тузаланар. **Јилбиркеери:** Билгирлерди башка башка сӧзликтердең, литературада ң бедиреери. **Коммуникативный**: Ӧмӧликле иштеп билери.	
Мен кем? (6 ч)						
10		С.М.Сартакова «Тилим». Б.К.Суркашев «Эне тил деп сананзам». Ш.П.Шатинов «Алтай».	1	**Нени билип алар:** Алтай тил, онын байлыгы керегинде. **Неге таскаар:** Ӱлгерди чокым јарт кычырарына.	**Регулятивный:** Ӱредӱчиле ӧмӧ – јӧмӧ иштеп, бойынын алдына јаңы бӱдӱретен ишти темдектеп турар. **Јилбиркеери:** Айлап алганын бичип, эмезе оосло	

					öскölөрине јетирерге кичеенер. **Коммуникативный:** Экўлеп ишти бўдўрип, кожо иштегенге јарт болзын деп куучындаарга албаданар.	
				Нени билип алар: Ўлгерде Алтайын канайда мактаганын. **Неге таскаар**: Чокым јарт кычырарына.	**Регулятивный:** Бўдўретен иштиҥ амадузын тургузып, ишти бўдўрер. **Јилбиркеери:** Јилбиркеген тема аайынча чўмдемелди бойы бедирер. **Коммуникативный:** Эрмектежип турган кижиниҥ айтканын ўспей,учына јетире угуп, онын шўўлтези сенийинеҥ башка болзо, оны тоор.	Ш.П.Шатинов керегинде јетирў.
11		Класста эмес кычырары. Т.Б.Шинжин «Алтай». «Коночы».	1	**Нени билип алар:** алтай албатынын јаҥы керегинде. **Неге таскаар:** Текстти учурыла бөлўктерге бөлип,план тургузып.	**Регулятивный:** Ўредўниҥ кеми јабыс болгон учуралдарда, чын шўўлте чыгарып, керектиҥ аайын тўзедерге албаданар.	

					Жилбиркеери: Бийик турулта аларга бедиреништў иш öткўрер. **Коммуникативный:** Ööн – бöкöн болдыртпай ömöлу нак иштенер.	
12		Кеп куучын «Аргымак». Г.П.Самаев «Чече».	1	**Нени билип алар:** Кеп куучынның жанр темдектерин айдып билери. **Неге таскаар:** Куучынды учуры ажыра бöлўктерге бöлип, куучынды куучындап ўренер.	**Регулятивный:** Ўредучиниң амадузына jömöжип, бойыныйын тугрузар. **Жилбиркеери:** Öскö бичиктерле иштеп, jетирўлер эдер. **Коммуникативный:** Класста балдарды угуп эрмек – куучынды тудары.	Кеп куучын керегинде билгирин тереңжидер
				Нени били алар: Чече деп баатыр керегинде, оның эткен керектерин. **Неге таскаар:** Тўўкилик куучындардың töс учуры аайынча тўп шўўлте чыгарып.	**Регулятивный:** Бўдўретен иштиң амадузын тургузып, ишти бўдўрер. **Жилбиркеери:** Жилбиркеген тема аайынча чўмдемелди бойы бедирер. **Коммуникативный:** Эрмектежип турган кижиниң айтканын ўспей, учына	

					јетире угуп, оның шўўлтези сенийинең башка болзо, оны тоор.	
13		Ю.М.Кыдыев «Кыдырай-Боомы». Класста эмес кычырары. Кеп куучын: «Алмыс». К.Тепуков «Кадын».	1 1	**Нени билип алар:** Авторго сурак тургузып, Кыдырай-Боом нениң учун анайда адалган. **Неге таскаар:** Куучынды чокым-јарт кычырып.	**Регулятивный:** Ўредўчиниң амадузына јömöжип, бойыныйын тугрузар. **Јилбиркеери:** Öскö бичиктерле иштеп, јетирўлер эдер. **Коммуникативный:** Класста балдарды угуп эрмек – куучынды тудары.	
				Нени билип алар: Алмат сöök канайда табылганы керегинде. **Неге таскаар:** Бойыныңгы тöзи, сööги керегинде проект тургузып. Ўлгерденг олицетворение табары.	**Регулятивный:** Ўредўчиле ömö – jömö иштеп, бойыныңгы алдына јаңы бўдўретен ишти темдектеп турар. **Јилбиркеери:** Айлап алганын бичип, эмезе оосло öскölöрине јетирерге кичеенер. **Коммуникативный:** Экўлеп ишти бўдўрип, кожо иштегенге јарт болзын деп	Алтайдың эң јаан суузы Кадын керегинде.

					куучындаарга албаданар.	
14		Ј.Б.Каинчин «Карган Эне ле Бабыш». К.Э.Тепуков «Нени иштеериң чыдазаң?»	1 1	**Нени билип алар:** Чўмдемелде төс геройдың кылык јаңы. **Неге таскаар:** Төс шўўлте чыгарарга ўренер.	**Регулятивный:** Бўдўретен иштиң амадузын тургузып, ишти бўдўрер. **Јилбиркеери:** Јилбиркеген тема аайынча чўмдемелди бойы бедирер. **Коммуникативный:** Эрмектежип турган кижиниң айтканын ўспей, учына јетире угуп, онын шўўлтези сенийинең башка болзо, оны тоор.	
				Нени билип алар: Иш кижиге кандый туза экелет. **Неге таскаар:** Јараган проффессияны көргускен ўзўкти талдап, эске ўренери.	**Регулятивный:** Ўредўчиниң амадузына јөмөжип, бойыныйын тугрузар. **Јилбиркеери:** Өскө бичиктерле иштеп, јетирўлер эдер. **Коммуникативный:** Класста балдарды угуп эрмек – куучынды тудары.	
15		К.Ч.Төлөсөв «Мишек ле Борбыйак».	1	**Нени билип алар:** Төс геройлордың кылык јаңы.	**Регулятивный:** Төс амадуларды	Азыйда јуу – чак өйинде балдардың уур кўч јўруми.

				Неге таскаар: Эрмек – куучынын таскадар.	онгдоп оны бүдүрер аргаларды тузаланар. **Јилбиркеери:** Билгирлерди башка башка сөзликтерден, литературадан бедиреери. **Коммуникативный:** Өмөликле иштеп билери.	
16		А.Я.Ередеев: «Ачыныш». Бойынды ченеп көр.	1	**Нени билип алар:** Кандый ээжилер билерин такып шиндеери. **Неге таскаар:** Јаан улус, озогы улус керегинде куучындар угуп, класска куучындаар.	**Регулятивный:** Үредүчиле өмө – јөмө иштеп, бойынын алдына јаңы бүдүретен ишти темдектеп турар. **Јилбиркеери:** Айлап алганын бичип, эмезе оосло өскөлөрине јетирерге кичеенер. **Коммуникативный:** Экүлеп ишти бүдүрип, кожо иштегенге јарт болзын деп куучындаарга албаданар.	Тексти кычырып, түп шүүлтезин айдып билери.
Кышкыда (3 ч)						
17		К.Э.Тепуков «Кыйгыбыла учуртсаң!». Б.К.Суркашев «Айлар».	1	**Нени билип алар:** Алтай јылдык тоо, календарь, алтай айлар керегинде.	**Регулятивный:** Билерин темдектеп, база билип алатанына	

				Неге таскаар: Чокым јарт кычырып, глаголдорго ајару эдер.	амаду тургузар. **Јилбиркеери:** Ўренип турган теманы оңдоп, ого темдек тургузып, шиңдеер. **Коммуникативный:** Ömöликте иштеп тургандарды айлап, олорды угуп, кожо иштенер.	
18		А.Я.Ередеев «Аркадагы базыт». Ш.П.Шатинов «Кар айланып, айланып».	1	**Нени билип алар:** А.Ередеев керегинде. **Неге таскаар:** А.Ередеевтиң проза чўмдемелинде берилген јажытты,чочыдуны, серемјини ўнле көргўзер. Сурактарга тооло кару берип.	**Регулятивный:** Ўредўчиниң амадузына јömöжип, бойыныйын тугрузар. **Јилбиркеери:** Öскö бичиктерле иштеп, јетирўлер эдер. **Коммуникативный:** Класста балдарды угуп эрмек – куучынды тудары.	
19		Класста эмес кычырары. Б.Ч.Канарин «Быйанду кушкаш». Ю.М.Кыдыев «Јаңы јылдың алдында».	1	**Нени билип алар:** Куштар кандый туза экелип турганын. **Неге таскаар:** Куучынды текстке јуук этирте куучындап.	**Регулятивный:** Бўдўретен иштиң амадузын тургузып, ишти бўдўрер. **Јилбиркеери:** Јилбиркеген тема аайынча чўмдемелди бойы бедирер.	

					Коммуникативный: Эрмектежип турган кижиниҥ айтканын ўспей, учына јетире угуп, оныҥ шўўлтези сенийинеҥ башка болзо, оны тоор.	
				Нени билип алар: Чўмдемелде тўҥдештирў таап. **Неге таскаар:** Ömö – jömö иштеп, чўмдемел текст тургузып.	**Регулятивный:** Билерин темдектеп, база билип алатанына амаду тургузар. **Јилбиркеери:** Ўренип турган теманы оҥдоп, ого темдек тургузып, шиҥдеер. **Коммуникативный:** Ömöликте иштеп тургандарды айлап, олорды угуп, кожо иштенер.	
Ар-буткен ле кижи. (5 ч)						
20		Класста эмес кычырары. Ю.М.Кыдыев «Аҥ – кушту Алтайыс». Ю.М.Кыдыев «Кузукчы айу».	1	**Нени билип алар:** Аҥ- куштын тузазы. **Неге таскаар:** Ўлгерди чокым јарт кычырып, бойыныҥ шўўлтезин айдып.	**Регулятивный:** Бўдўретен иштиҥ амадузын тургузып, ишти бўдўрер. **Јилбиркеери:** Јилбиркеген тема аайынча чўмдемелди бойы бедирер. **Коммуникат**	Алтайдыҥ Кызыл бичикке кирген аҥы- кужы керегинде јетирў.

					ивный: Эрмектежип турган кижиниң айтканын үспей, учына јетире угуп, оның шүүлтези сенийинең башка болзо, оны тоор.	
				Нени билип алар: Айу керегинде (ол кандый аң, неле азыранат, кайда кыштайт) билип алар. **Неге таскаар:** көнү, чокым – јарт кычырып үренер.	**Регулятивный:** Билерин темдектеп, база билип алатанына амаду тургузар. **Јилбиркеери:** Үренип турган теманы оңдоп, ого темдек тургузып, шиңдеер. **Коммуникативный:** Өмөликте иштеп тургандарды айлап, олорды угуп, кожо иштенер.	
21		К.Э.Тепуков «Боро кушкажыма». А.Я.Ередеев «Ар-бүткенниң тили».	1	**Нени билип алар:** Алтай улустың байлап турган тындулары керегинде билип алар. **Неге таскаар:** Текстиң содержаниезин јакшы билип, талдап кычырып.	**Регулятивный:** Үредүчиниң амадузына јөмөжип, бойыныйын тугрузар. **Јилбиркеери:** Өскө бичиктерле иштеп, јетирүлер эдер. **Коммуникативный:** Класста балдарды угуп эрмек – куучынды	

					тудары.	
22		Б.У.Укачин «Туристтерге». Ю.М.Кыдыев «Көрүк».	1	**Нени билип алар:** Калалардың аттарын билип алар. **Неге таскаар:** Кычырганын шиңдеер, сурак тургузар. Төс геройлордың кылык жанына журамал берер.	**Регулятивный:** Бүдүретен иштиң амадузын тургузып, ишти бүдүрер. **Жилбиркеери:** Жилбиркеген тема аайынча чүмдемелди бойы бедирер. **Коммуникативный:** Эрмектежип турган кижиниң айтканын үспей, учына жетире угуп, онын шүүлтези сенийинең башка болзо, оны тоор.	
23		Класста эмес кычырары. Ю.М.Кыдыев. «Сүмелү каргаа».	1	**Нени билип алар:** Куштардың тузазы керегинде. **Неге таскаар:** Үнле, араайынаң бойында кычырарына көчөр. Кычырганын лаптап угар.	**Регулятивный:** Билерин темдектеп, база билип алатанына амаду тургузар. **Жилбиркеери:** Үренип турган теманы оңдоп, ого темдек тургузып, шиңдеер. **Коммуникативный:** Өмөликте иштеп тургандарды айлап, олорды угуп, кожо иштенер.	«Кызыл бичикле» таныжар..
24		И.К.Сабашки		**Нени билип алар:**	**Регулятивн**	

		н «Уурчы көрүк». К.Д.Кошев «Армакчылу алабуга».	1	Презентация бүдүрип, оны өскө улуска јетирип. **Неге таскаар:** Бойының билгирин, једимдерин баалап, темдек тургузып. **Нени билип алар:** Балыктар керегинде тереңжиде. **Неге таскаар:** Куучынды чокым, јарт кычырып, түңдештирүлер табып.	**ый:** Үредүниң кеми јабыс болгон учуралдарда, чын шүүлте чыгарып, керектиң аайын түзедерге албаданар. **Јилбиркеери:** Бийик турулта аларга бедиреништү иш өткүрер. **Коммуникативный:** Өөн – бөкөн болдыртпай өмөлү нак иштенер.	
					Регулятивный: Бүдүретен иштиң амадузын тургузып, ишти бүдүрер. **Јилбиркеери:** Јилбиркеген тема аайынча чүмдемелди бойы бедирер. **Коммуникативный:** Эрмектежип турган кижиниң айтканын үспей, учына јетире угуп, оның шүүлтези сенийинен башка болзо, оны тоор.	
Јакшы дегени не, јаман дегени не? (4 ч)						

25		Класста эмес кычырары. Ю.М.Кыдыев «Юрастың түжи».	1	**Нени билип алар:** Керек кандый өйдө болгонын билип алар. **Неге таскаар:** Кычырыштың башка – башка бүдүмин тузаланып, чүмдемелди туктурылбай кычырар.	**Регулятивный:** Үредүчиниң амадузына јömөжип, бойыныйын тугрузар. **Јилбиркеери:** Өскө бичиктерле иштеп, јетирүлер эдер. **Коммуникативный:** Класста балдарды угуп эрмек – куучынды тудары.	
26		Б.Я.Бедюров. «Белеңниң кастар шыбалаганы». Проект «Кем нени күүнзеп јат».	1	**Нени билип алар:** Куучынды автор нениң учун мынайда адаган. **Неге таскаар:** Чүмдемелдиң темазын айдып, төс геройлорын темдектеп.	**Регулятивный:** Бүдүретен иштиң амадузын тургузып, ишти бүдүрер. **Јилбиркеери:** Јилбиркеген тема аайынча чүмдемелди бойы бедирер. **Коммуникативный:** Эрмектежип турган кижиниң айтканын үспей, учына јетире угуп, оның шүултези сенийинен башка болзо, оны тоор.	
27		Т.Б.Шинжин «Табышту урок». И.П.Кочеев «Мекеш».	1	**Нени билип алар:** Уйгаштыру дегени не. Ар – бүткенде јастың темдектерин билип алар. **Неге таскаар:**	**Регулятивный:** Үредүчиле өмө – јömө иштеп, бойының	

				Чўмдемелде айдылган кўўн санааны кычырыш ажыра көргўзер.	алдына јаңы бўдўретен ишти темдектеп турар. **Јилбиркеери:** Айлап алганын бичип, эмезе оосло өскөлөрине јетирерге кичеенер. **Коммуникативный:** Экўлеп ишти бўдўрип, кожо иштегенге јарт болзын деп куучындаарга албаданар.	
				Нени билип алар: Јаана, эне, эјени ненинг учун тоор керек билип алар. **Неге таскаар:** Куучынды учурыла бөлўктерге бөлип план аайынча куучындарга белетери.	**Регулятивный:** Ўредўнинг кеми јабыс болгон учуралдарда, чын шўўлте чыгарып, керектинг аайын тўзедерге албаданар. **Јилбиркеери:** Бийик турулта аларга бедиренштў иш өткўрер. **Коммуникативный:** Өөн – бөкөн болдыртпай өмөлў нак иштенер.	Чолушман суу керегинде јетирў.

28		Класста эмес кычырары. Ю.М.Кыдыев «Баштак бала». С.Манитов ıенинҥ кА каны. Бойысты ченеп көрöли.	1	**Нени билип алар:** Чÿмдемел кандый темага учурлалган. **Неге таскаар:** Чÿмдемелди куучындап ÿренер.	**Регулятивный:** Билерин темдектеп, база билип алатанына амаду тургузар. **Јилбиркеери:** Ÿренип турган теманы оҥдоп, ого темдек тургузып, шиҥдеер. **Коммуникативный:** Ömöликте иштеп тургандарды айлап, олорды угуп, кожо иштенер.	
				Нени билип алар: Куучынды автор нениҥ учун мынайда адаган. **Неге таскаар:** Чÿмдемелдеҥ эрмек – куучын кееркедер эп – аргалар табып јартаар.	**Регулятивный:** Töс амадуларды оҥдоп оны бÿдÿрер аргаларды тузаланар. **Јилбиркеери:** Билгирлерди башка башка сöзликтердеҥ, литературадаҥ бедиреери. **Коммуникативный:** Ömöликле иштеп билери.	
Јаскы јуруктар (4 ч)						
29		Б.Я.Бедюров «Јас келип јат …». Эпиграф. Б.Ч.Канарин «Айучактыҥ тÿжи».	1	**Нени билип алар:** Јастыҥ келип јатканын автор кандый сöстöрлö көргÿзет. **Неге таскаар:** Куучын эрмегин тазыктырар, ÿлгерди чокум јарт	**Регулятивный:** Töс амадуларды оҥдоп оны бÿдÿрер аргаларды тузаланар. **Јилбиркеери:**	

				кычырары. **Нени билип алар:** Эне айу керегинде билип алар. **Неге таскаар:** Чўмдемелдиң темазын адап, төс геройдың тыш бўдўмин, кылык – јаңын көргўскен ўзўктерди кычырып.	Билгирлерди башка башка сөзликтерден, литературадаң бедиреери. **Коммуникативный:** Өмөликле иштеп билери. **Регулятивный:** Тургызылган сурактарды кажыла јанынаң шиңдееп, турулта алар јолды табар. **Јилбиркеери:** Литературала јилбиркеп, бичиктер кычырар. **Коммуникативный:** Амадуларга једерге эрмек – куучын тудар.	
30		Класста эмес кычырары. Алтай чөрчөк «Арбаның чарактары».	1	**Нени билип алар:** Азыйда албаты кандый уур јўрўм јўргени керегинде. **Неге таскаар:** Чөрчөкти чокым, јарт эдип кычырып, куучындарга.	**Регулятивный:** Билерин темдектеп, база билип алатанына амаду тургузар. **Јилбиркеери:** Ўренип турган теманы оңдоп, ого темдек тургузып, шиңдеер. **Коммуникативный:** Өмөликте иштеп тургандарды айлап, олорды угуп, кожо	

					иштенер.	
31		К.Кулиев «Ырыс». Б.К.Бурмалов «Энейим». Т.Б.Шинжин «Кўўктиң кожоңы».	1	**Нени билип алар:** Кижиниң эң ле јуук нөкөри – ол энези**.** **Неге таскаар:** Чокым јарт кычырарына.	**Регулятивный:** Ўредўниң кеми јабыс болгон учуралдарда, чын шўўлте чыгарып, керектиң аайын тўзедерге албаданар. **Јилбиркеери:** Бийик турулта аларга бедиреништў иш өткўрер. **Коммуникативный:** Өөн – бөкөн болдыртпай өмөлў нак иштенер.	Эне керегинде улгер, бичимел чумдери.
				Нени билип алар: Нениң учун «Кууктин кожоны» деп адалганын билип алар. **Неге таскаар:** План тургузып, ол аайынча куучындап.	**Регулятивный:** Төс амадуларды онгдоп оны бўдўрер аргаларды тузаланар. **Јилбиркеери:** Билгирлерди башка башка сөзликтерден, литературадан бедиреери. **Коммуникативный:** Өмөликле иштеп билери.	Кўўк деп куш керегинде соојынгдар, кеп куучындар
32		Л.В.Кокышев. «Адалар тўжелет». А.О.Адаров «Өлўминғле өлум јеңип».	1	**Нени билип алар:** Ўлгерде куучын – эрмек кееркедер эп - аргаларды. **Неге таскаар:** Чокым јарт кычырып эске ўренерине.	**Регулятивный:** Билерин темдектеп, база билип алатанына амаду тургузар. **Јилбиркеери**	

					: Ўренип турган теманы онғдоп, ого темдек тургузып, шиңдеер. **Коммуникативный:** Ömöликте иштеп тургандарды айлап, олорды угуп, кожо иштенер.	
Телекей ле мен (1 ч)						
33		Н.Хикмет «Аспан ла чымалы». Класса эмес кычырары. И.А.Крылов «Себиске ле чымалы».	1	**Нени билип алар:** Басня – ол не дегени. **Неге таскаар:** Тексттеҥ керекту сöстöрди бичийле, ого тайанып содержаниезин куучындап берерине.	**Регулятивный:** Тургызылган суракгарды кажыла јанынаң шиңдееп, турулта алар јолды табар. **Јилбиркеери:** Литературала јилбиркеп, бичиктер кычырар. **Коммуникативный:** Амадуларга једерге эрмек – куучын тудар.	
				Нени билип алар: Укаа ла кеп сöстöрди канайып тузаланганы. **Неге таскаар:** Басня неге ўредет. Бойыныҥ шўўлтезин чыгара айдары.	**Регулятивный:** Ўредўчиле ömö – jömö иштеп, бойыныҥ алдына јаҥы бўдўретен ишти темдектеп турар. **Јилбиркеери:** Айлап алганын	И.А.Крылов керегинде јетирў.

					бичип, эмезе оосло öскölöрине jетирерге кичеенер. **Коммуникативный:** Экўлеп ишти бўдўрип, кожо иштегенге jарт болзын деп куучындаарга албаданар.	
Jайгы кожоң (1 ч)						
34		Класста эмес кычырары. Т.Б.Шинжин. «Тынду jаландар». К.Э.Тепуков «Jайгы кожоң».	1	**Нени билип алар:** Jурт jерлерде jаткан улустың ижи – тожы керегинде. **Неге таскаар:** Текстке план тургузала, кажыла суракка чокым каруу берер.	**Регулятивный:** Билерин темдектеп, база билип алатанына амаду тургузар. **Jилбиркеери:** Ўренип турган теманы оңдоп, ого темдек тургузып, шиңдеер. **Коммуникативный:** Ömöликте иштеп тургандарды айлап, олорды угуп, кожо иштенер.	Jурт jерле городтын башказы керегинде
				Нени билип алар: Jылдың öйи jай керегинде билгирлерин бириктирип бижулап, куучын куучындап. **Неге таскаар:** Текстти чокым jарт кычырып, эне айу - керегинде билгирлерин бириктирип куучындап билери.	**Регулятивный:** Билерин темдектеп, база билип алатанына амаду тургузар. **Jилбиркеери:** Ўренип турган теманы оңдоп, ого темдек тургузып,	

					шиңдеер. **Коммуникативный:** Өмөликте иштеп тургандарды айлап, олорды угуп, кожо иштенер.	

4 класс

№	Өткүре тен өйи	Уроктын темазы	Частардын тоозы	Текши үредү эдилгелер
Күс (1 час)				
1		К. Э. Тепуков «Күски Алтайым». А. Ф. Саруева «Эрте күс» Н. Я. Маскина «Күски Алтайым».	***1***	***бойын башкарынар эдилгелер:*** - урокто јакылталарды бүдүрининин амадузын тургузып билери; ***колбу тударынын эдилгелери:*** - уроктордо ло јүрүмде диалог куучында туружары; -өскө улустын эрмек-куучынын ондооры; -бойынын санаа-шүүлтезин чыгара айдары;
				үренчиктин көгүс-көрүмиле, өзүмиле колбулу эдилгелер: - бойынын Төрөлин, албатызын тооры; ***јаны билгирлер алар эдилгелер:*** -үредү бичикте бойы аайланып билери; -бүткүл бөлүкти өтсө, кандый билгирлер аларын билери, нени билбезин темдектеери;
	Калыктын оос чүмделгези(4 час)			
2		Алкыштар. Чөрчөктөр. Ырыс үлешкени (Алтай калыктын чөрчөги) Ай-Мерген баатыр (Алтай калыктын чөрчөги)	***1***	***үренчиктин көгүс-көрүмиле, өзүмиле колболу эдилгелер:*** - јүрүмде болуп турган айалгаларды ла кычырган кееркедим чүмдемелдердин геройлорын кижиликтин байлыктары, кемјүлери аайынча баалаары;
				бойын башкарынар эдилгелер: - ижине керекту литература, јепселдер, ИКТ тузаланары; ***јаны билгирлер алар эдилгелер:*** - башка-башка бүдүмдү јетирүлерден (текст, таблица, схема,экспонат, модель) керектузин табары;
				колбу тудар эдилгелер: - бойынын санаа-шүүлтезин будумјилеп, эрмек-куучыны көнү, чечен болоры, айтканын керелеп, темдектеп билери; ***јаны билгирлер алар эдилгелер:*** - кычырганын, укканын текст, таблица, схема, ол тоодо ИКТ ажыра берери;
3		Эркелей ле Караты — Каан (Алтай калыктын чөрчөги)	***1***	***јаны билгирлер алар эдилгелер:*** - анализ эдип, предметтерди ле айалгаларды, учуралдарды тундештирип, бириктирип билери;

		Торко — Чачак (Алтай албатынын чӧрчӧги) Кай чӧрчӧк. Н. У. Улагашев «Малчы-Мерген»		- ӱредӱ бичикте бойы аайланып билери, бӱткӱл бӧлӱкти ӧтсӧ, кандый билгирлер аларын билери, нени билбезин темдектеери, таныш эмес материалла иштеерин пландаары;
				бойын башкарынар эдилгелер: - урокто јакылталарды бӱдӱреринин амадузын тургузып билери; ***колбу тударынын эдилгелери:*** - уроктордо ло јӱрӱмде диалог куучында туружары; -öскö улустын эрмек-куучынын ондооры; -бойынын санаа-шӱӱлтезин чыгара айдары;
				ӱренчиктин кӧгӱс-кӧрӱмиле, ӧзӱмиле колбулу эдилгелер: - бойынын Төрӧлин, албатызын тооры; ***јаны билгирлер алар эдилгелер:*** -ӱредӱ бичикте бойы аайланып билери; -бӱткӱл бӧлӱкти ӧтсӧ, кандый билгирлер аларын билери, нени билбезин темдектеери;
4		Кожондор. Кеп куучын. Оос поэзиянын кичӱ жанрларынан. Табышкактар. Тооломоштор.	***1***	***јаны билгирлер алар эдилгелер:*** - таныш эмес материалды уренеринде кандый ӱзеери јетиру керек болорын темдектеери;
				б***ойын башкарынар эдилгелер:*** - ӱредӱ ишти бӱдӱреринин планын тургузары; ***колбу тударынын эдилгелери:*** - бой-бойыла куучындажып билери; - кожо куучындажып турган кижини угуп билери, оныла јӧптӧжӧри, бойынын санаа-шӱӱлтезин јӧмӧӧрине кычырары; ***јаны билгирлер алар эдилгелер:*** -јаны билгирлер аларына јилбиркедер, јаны билгирлер неге керекту болорын, јурумде оныла канайда тузаланарын шӱӱп чыгарар;
				бойын башкарынар эдилгелер: - бойы јакылта тургузып билери, онын амадузын, бӱдӱреринин алгоритмин, бӱдӱргенин корректировать эдип, баалап билери; ***колбу тудар эдилгелер:*** - бойында ла угуза кычырганын терен ондоп кычырары;
5		Койон ненин учун уч эринду? (Казак калыктын чӧрчӧги) Алтын айак (Бурят калыктын чӧрчӧги)	***1***	***ӱренчиктин кӧгӱс-кӧрӱмиле, ӧзӱмиле колболу эдилгелер:*** - јӱрӱмде болуп турган айалгаларды ла кычырган кееркедим чӱмдемелдердин геройлорын кижиликтин байлыктары, кемјӱлери аайынча баалаары;
		Кабай болгон Алтайым		**(3 час)**
6		Б. У. Укачин «Төрӧлим, сен кайда?» С. М. Сартакова «Эл-Ойын». Т. Н. Акулова «Чечектер ӱспе-килинчек». Ю. М. Кыдыев «Эртен тура тайгада».	***1***	***ӱренчиктин кӧгӱс-кӧрӱмиле, ӧзӱмиле колбулу эдилгелер:*** - бойынын Төрӧлин, албатызын тооры; ***јаны билгирлер алар эдилгелер:*** -ӱредӱ бичикте бойы аайланып билери; -бӱткӱл бӧлӱкти ӧтсӧ, кандый билгирлер аларын билери, нени билбезин темдектеери; Проект: «Калыгымнын чум-јандары төрӧл Алтайымды корыйт».

				јаны билгирлер алар эдилгелер: - таныш эмес материалды уренеринде кандый ўзеери јетиру керек болорын темдектеери;
7		И. В. Шодоев «Муркутпей». И. Б. Шинжин «Алтыннан да баалу».	1	б***ойын башкарынар эдилгелер:*** - ўредў ишти бўдўреринин планын тургузары; ***колбу тударынын эдилгелери:*** - бой-бойыла куучындажып билери; - кожо куучындажып турган кижини угуп билери, оныла јöптöжöри, бойынын санаа-шўўлтезин јömööрине кычырары; ***јаны билгирлер алар эдилгелер:*** -јаны билгирлер аларына јилбиркедер, јаны билгирлер неге керекту болорын, јурумде оныла канайда тузаланарын шўўп чыгарар;
				ўренчиктин көгўс-көрўмиле, өзўмиле колболу эдилгелер: - јўрўмде болуп турган айалгаларды ла кычырган кееркедим чўмдемелдердин геройлорын кижиликтин байлыктары, кемјўлери аайынча баалаары;
7		Ш. С. Ялатов «Маргаан». П. Т. Самык «Алтайдын јаражы артсын»	***1***	***бойын башкарынар эдилгелер:*** - урокто јакылталарды бўдўреринин амадузын тургузып билери; ***колбу тударынын эдилгелери:*** - уроктордо ло јўрўмде диалог куучында туружары; -öскö улустын эрмек-куучынын ондооры; -бойынын санаа-шўўлтезин чыгара айдары;
				бойын башкарынар эдилгелер: - бойы јакылта тургузып билери, онын амадузын, бўдўреринин алгоритмин, бўдўргенин корректировать эдип, баалап билери; ***колбу тудар эдилгелер:*** - бойында ла угуза кычырганын терен ондоп кычырары;
		Кыш (2 час)		
8		Л. В. Кокышев «Кыш келип јат». Класста эмес кычырары Ю. М. Кыдыев «Канатту најылар».	***1***	***бойын башкарынар эдилгелер:*** - урокто јакылталарды бўдўреринин амадузын тургузып билери; ***колбу тударынын эдилгелери:*** - уроктордо ло јўрўмде диалог куучында туружары; -öскö улустын эрмек-куучынын ондооры; -бойынын санаа-шўўлтезин чыгара айдары;
				ўренчиктин көгўс-көрўмиле, өзўмиле колбулу эдилгелер: - бойынын Төрөлин, албатызын тооры; ***јаны билгирлер алар эдилгелер:*** -ўредў бичикте бойы аайланып билери; -бўткўл бөлўкти өтсö, кандый билгирлер аларын билери, нени билбезин темдектеери;
9		А. О. Адаров «Кышкыда». К. Э. Тепуков «Көрўктин кожоны» Раздел аайынча ченелте урок. Проект тургузар.	***1***	***јаны билгирлер алар эдилгелер:*** - таныш эмес материалды уренеринде кандый ўзеери јетиру керек болорын темдектеери;
				колбу тудар эдилгелер: - группада башка-башка иш бўдўрип, текши шўўлте чыгарарында туружары;

		Ол ыраак јылдарда (3 час)		
10		Э. Я. Яимов «Јалтанбас келин». Михаил Васильевич Чевалков керегинде. М. В. Чевалков «Тегиннен тегин јўрбе»	***1***	***бойын башкарынар эдилгелер:*** - бойы јакылта тургузып билери, онын амадузын, бўдўреринин алгоритмин, бўдўргенин корректировать эдип, баалап билери; ***колбу тудар эдилгелер:*** - бойында ла угуза кычырганын терен ондоп кычырары;
				бойын башкарынар эдилгелер: - урокто јакылталарды бўдўреринин амадузын тургузып билери; ***колбу тударынын эдилгелери:*** - уроктордо ло јўрўмде диалог куучында туружары; -öскö улустын эрмек-куучынын ондооры; -бойынын санаа-шўўлтезин чыгара айдары;
11		Ч. А. Чунижеков «Јалы јок јалчы» Ч. А. Чунижеков «Мундузак школдо»	***1***	***ўренчиктин көгўс-көрўмиле, өзўмиле колбулу эдилгелер:*** - бойынын Төрөлин, албатызын тооры; ***јаны билгирлер алар эдилгелер:*** -ўредў бичикте бойы аайланып билери; -бойынын санаа-шўўлтезин чыгара айдары; -таныш эмес материалла иштеерин пландаары;
				јаны билгирлер алар эдилгелер: - таныш эмес материалды уренеринде кандый ўзеери јетиру керек болорын темдектеери;
12		Ю. М. Кыдыев «Ол ыраак јылдарда» Л. В. Кокышев «Јееренек». Э. М. Палкин «Коля»	1	б***ойын башкарынар эдилгелер:*** - ўредў ишти бўдўреринин планын тургузары; ***колбу тударынын эдилгелери:*** - бой-бойыла куучындажып билери; - кожо куучындажып турган кижини угуп билери, оныла јöптöжöри, бойынын санаа-шўўлтезин јömööрине кычырары; јаны билгирлер алар эдилгелер: -јаны билгирлер аларына јилбиркедер, јаны билгирлер неге керекту болорын, јурумде оныла канайда тузаланарын шўўп чыгарар;
				бойын башкарынар эдилгелер: - бойы јакылта тургузып билери, онын амадузын, бўдўреринин алгоритмин, бўдўргенин корректировать эдип, баалап билери; ***колбу тудар эдилгелер:*** - бойында ла угуза кычырганын терен ондоп кычырары;
		Јас (2час)		
13		Б. Т. Самыков «Јас клееди». А. Я. Ередеев «Кўлўмји». В. Т. Самык «Амыр, амыр, амыр!». А. О. Адаров «Јенўнин маанызы».	***1***	***ўренчиктин көгўс-көрўмиле, өзўмиле колболу эдилгелер:*** - јўрўмде болуп турган айалгаларды ла кычырган кееркедим чўмдемелдердин геройлорын кижиликтин байлыктары, кемјўлери аайынча баалаары;
				бойын башкарынар эдилгелер: - ижине керекту литература, јепселдер, ИКТ тузаланары; ***јаны билгирлер алар эдилгелер:*** - башка-башка бўдўмдў јетирўлерден (текст,

				таблица, схема,экспонат, модель) керектузин табары;
14		С. С. Суразаков «Кичинек тўбек». Б. Ч. Канарин «Аралдын кылчыр койоны».	***1***	***бойын башкарынар эдилгелер:*** - урокто јакылталарды бўдўреринин амадузын тургузып билери; ***колбу тударынын эдилгелери:*** - уроктордо ло јўрўмде диалог куучында туружары; -öскö улустын эрмек-куучынын ондооры; -бойынын санаа-шўўлтезин чыгара айдары;
				јаны билгирлер алар эдилгелер: - таныш эмес материалды уренеринде кандый ўзеери јетиру керек болорын темдектеери;
Öскö калыктын литературазы ла оос чўмделгезинен (2час)				
15		В. Ю. Драгунский «Кокырлаганын ондоор керек». М. М. Зощенко «Эн учурлузы».	***1***	***бойын башкарынар эдилгелер:*** - урокто јакылталарды бўдўреринин амадузын тургузып билери; ***колбу тударынын эдилгелери:*** - уроктордо ло јўрўмде диалог куучында туружары; -öскö улустын эрмек-куучынын ондооры; -бойынын санаа-шўўлтезин чыгара айдары;
				ўренчиктин көгўс-көрўмиле, өзўмиле колбулу эдилгелер: - бойынын Төрөлин, албатызын тооры; ***јаны билгирлер алар эдилгелер:*** -ўредў бичикте бойы аайланып билери; -бўткўл бөлўкти өтсö, кандый билгирлер аларын билери, нени билбезин темдектеери;
16		Н. Носов «Огурчындар». В. В. Бианки «Куйруктар»	***1***	***јаны билгирлер алар эдилгелер:*** - таныш эмес материалды уренеринде кандый ўзеери јетиру керек болорын темдектеери;
				б***ойын башкарынар эдилгелер:*** - ўредў ишти бўдўреринин планын тургузары; ***колбу тударынын эдилгелери:*** - бой-бойыла куучындажып билери; - кожо куучындажып турган кижини угуп билери, оныла јöптöжöри, бойынын санаа-шўўлтезин јömöөрине кычырары; јаны билгирлер алар эдилгелер: -јаны билгирлер аларына јилбиркедер, јаны билгирлер неге керекту болорын, јурумде оныла канайда тузаланарын шўўп чыгарар;
	Јай (1 час)			
17		Л. В. Кокышев «Карабаш ла Карабайдын балыктаганы». Л. В. Кокышев «Карабаштын мöт уурдаганы».	***1***	***јаны билгирлер алар эдилгелер:*** - таныш эмес материалды уренеринде кандый ўзеери јетиру керек болорын темдектеери;
				бойын башкарынар эдилгелер: - бойы јакылта тургузып билери, онын амадузын, бўдўреринин алгоритмин, бўдўргенин корректировать эдип, баалап билери; ***колбу тудар эдилгелер:*** - бойында ла угуза кычырганын терен ондоп кычырары;